

EESC info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

April 2025 | LV

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT
NL	PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV								

REDAKTORA SLEJA

Redakcijas sleja

Pilsoniskā sabiedrība pret sabiedrības polarizāciju

Ir aprīlis, un mēs joprojām esam pārdomās par enerģiju un atziņām, ko rosināja mūsu nozīmīgākie notikumi martā, kuri vēlreiz apliecināja pilsoniskās sabiedrības spēku un apņēmību.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā marts patiešām bija piesātināts un iedvesmojošs mēnesis. Mēs rīkojām mūsu gadskārtējo jaunatnes pasākumu "*Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi*",

kurā dodam vārdu Eiropas nākotnei – jauniešiem no visa kontinenta, tostarp Apvienotās Karalistes un ES kandidātvalstīm, no kuriem daudzi vēl mācās vidusskolā.

Mēs arī rīkojām savu otro *Pilsoniskās sabiedrības nedēļu*, pulcējot vairāk nekā 800 pilsoniskās sabiedrības pārstāvju no visas Eiropas, lai iesaistītos spraigās diskusijās, apmainītos ar paraugpraksi un kopīgi radītu risinājumus demokrātiskās līdzdalības stiprināšanai. Šogad mēs to rīkojām ar moto "*Saliedētības un līdzdalības stiprināšana polarizētā sabiedrībā*".

Mūsdienu nemierīgajos laikos netrūkst neatliekamu problēmu. Kāpēc koncentrēties uz polarizāciju?

Polarizācija – pretrunīgu viedokļu saasināšanās – var būt normāla demokrātiskā diskursa sastāvdaļa, kas bieži sakņojas ideoloģijā. Faktiski dinamiskas debates un dažādu, pat konfliktējošu viedokļu paušana ir vitāli svarīga jebkurai atvērtai un plurālistiskai sabiedrībai, piemēram, mūsu sabiedrībai. EESK ir bieži uzsvērusi, ka atklātas un neierobežotas debates ir "līdzdalības sabiedrības pamats un bez tām demokrātija nevar pilnvērtīgi darboties".

Tomēr polarizācija, ar ko mēs saskaramies šodien, ir atšķirīga. Mēs esam liecinieki negatīvai polarizācijai un populismam, kas noraida dialogu, mazina uzticēšanos un apdraud demokrātiskās vērtības. Politikā un sabiedriskajā dzīvē kompromisa iespējas samazinās. Kad polarizācija kļūst naidīga – kad tā veicina naidu vai aizvainojumu – tā grauj sociālo kohēziju, veicina sašķeltību un smagākajos gadījumos noved pie vardarbības.

Savu pasākumu veltot polarizācijai, mēs vēlējāmies norādīt uz toksisko pazīmju satraucošo pieaugumu, kas lēnām iesūcas visās Eiropas sabiedrības porās.

Šo satraucošo tendenci pastiprina virkne apdraudējumu: ārvalstu iejaukšanās demokrātiskajos procesos, dezinformācijas izplatīšana un manipulēšana ar sociālajiem medijiem, lai aplūsinātu pretējus viedokļus un popularizētu ekstrēmus uzskatus. Mēs saskaramies arī ar pieaugošu spiedienu uz mediju brīvību — vai nu ar monopolizāciju, valdības iejaukšanos vai uzbrukumiem žurnālistiem — laikā, kad brīvi un plurālistiski mediji ir svarīgāki nekā jebkad agrāk.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā mēs esam ļoti nobažījušies par naida noziegumu skaita pieaugumu visā Eiropā, tostarp attiecībā uz noziegumiem, kas vērsti pret reliģiju, seksuālo orientāciju un dzimumu. Naidis grauj demokrātiju, vājina mūsu iestādes un sēj neuzticēšanos iedzīvotāju vidū.

Šajā jomā izšķiroša nozīme ir pilsoniskajai sabiedrībai. Pilsoniskās sabiedrības organizācijām ir stimulants un drosme aizstāvēt demokrātisko telpu, iestāties par pamattiesībām un stiprināt mūsu kopienas struktūru. Tas ietver cīņu pret negatīvas polarizācijas toksisko ietekmi.

Pilsoniskās sabiedrības nedēļa ir veids, kā mēs atbalstām šos centienus. Tas sniedza telpu jēgpilnam dialogam, jaunām idejām un sadarbīgai problēmu risināšanai, kuras mērķis ir veicināt līdzdalību un sociālo kohēziju. Mums bija sadarbības grupas paneļdiskusijas par dažādiem tematiem un diena, kas veltīta Eiropas pilsoņu iniciatīvai (EPI) – galīgajam ES tiesās demokrātijas instrumentam.

Pilsoniskās sabiedrības nedēļas ietvaros EESK piešķīra arī 15. *Balvu pilsoniskajai sabiedrībai* par trim izcilām iniciatīvām, kas veltītas cīņai pret polarizāciju visā Eiropā. Šie projekti, kas izvēlēti, izskatot vairāk nekā 50 pieteikumus no 15 dalībvalstīm, parāda gan problēmas mērogu, gan pilsoniskās sabiedrības dalībnieku dziļo apņēmību to risināt.

Ceru, ka šāgada *Pilsoniskās sabiedrības nedēļa* un mūsu balvas ieguvēji iedvesmos atjaunoto optimismu un pārliecību par pilsoniskās sabiedrības iespējamo lomu Eiropas demokrātisko vērtību aizsardzībā un veicināšanā.

Un, kamēr mēs turpinām pārdomāt mūsu marta pasākumos paustās idejas, priekšlikumus un atziņas, šajā aprīļa izdevumā nolēmām jūs iepazīstināt ar dažiem *Pilsoniskās sabiedrības nedēļas* un "*Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi*" norisēs paustajiem viedokļiem. Novēlu patīkamu lasīšanu!

Laurențiu Plosceanu

Priekšsēdētāja vietnieks komunikācijas jautājumos

TURPMĒKIE NOTIKUMI

2025. gada 8. maijs

[Pasākums "Iespēju nodrošināšana mazāk aizsargātākiem migrantiem"](#)

2025. gada 10. maijs

[Eiropas diena 2025](#)

2025. gada 22. maijs

[Lisabonā \(Portugāle\) rīkota konference "Iedzīvotāji var apkarot dezinformāciju"](#)

2025. gada 11. jūnijs

[Konference "Energijas nodrošināšana Eiropā par pieņemamu cenu"](#)

2025. gada 18.–19. jūnijs

EESK plenārsesija

VIENS JAUTĀJUMS...

Vienotā tirgus sadrumstalotība tieši ietekmē dzīves dārdzību Eiropas Savienībā un tuvina nabadzības sliekšnim daudzus Eiropas iedzīvotājus. Ziņotājai *Emilie Prouzet*, kura sagatavoja [atzinumu](#) par šo tematu, vaicājām, kā EESK iesaka risināt šo problēmu un kā izveidot taisnīgu un konkurētspējīgu vienoto tirgu.

SADRUMSTALOTA VIENOTĀ TIRGUS CENA IR PĀRĀK AUGSTA

Emilie Prouzet

Vienotā tirgus darbības traucējumi tieši ietekmē dzīves dārdzību, un EESK pauž nožēlu par situācijas pasliktināšanos. Dzīves dārdzība vairāk nekā jebkad agrāk sagādā lielākās raizes mūsu līdzpilsoņiem, it īpaši jauniešiem. Visvairāk skarti ir 94,6 miljoni Eiropas iedzīvotāju, kuriem draud nabadzība vai sociālā atstumtība.

SVF lēš, ka ar tarifiem nesaistīti šķēršļi Eiropas Savienībā ir līdzvērtīgi precēm uzliktiem muitas nodokļiem aptuveni 44 % apmērā, kas ir trīs reizes vairāk nekā šķēršļi starp ASV štatiem, ja izmantojam pašlaik aktuālu salīdzinājumu. Pakalpojumu tirgū šis rādītājs ir 110 %!

Pārtika, mājokļi, enerģētika, veselības aprūpe, izglītība: tas skar daudzas jomas, un pastāv Eiropas iniciatīvas. Mums visiem jādara vairāk: dalībvalstīm, privātā sektora dalībniekiem un Eiropas Komisijai kā Līgumu izpildes uzraudzītājam. Es nosaukšu trīs svarīgākos ieteikumus, kas minēti Komitejas atzinumā.

Pirmkārt, steidzami jānovērš teritoriālie piegādes ierobežojumi un privāto operatoru nacionāla segmentācija, kas ierobežo konkurenci un rada augstākas cenas patērētājiem. Kopīgā pētniecības centra 2020. gadā veikts pētījums liecina, ka katru gadu tā patērētājiem izmaksā 14 miljardus dolāru. Ņemot vērā inflāciju, loģiski, ka dalībvalstu, privātā sektora dalībnieku un Eiropas Komisijas galvenais mērķis tagad ir uzlabot vienoto tirgu. Komisija, galvenokārt ar Vienotā tirgus noteikumu izpildes panākšanas darba grupas (*SMET*) starpniecību, strādā šajā virzienā. Problēma ir sarežģīta, taču ir minēti priekšlikumi. Novērtēsim to ietekmi un panāksim ātru progresu šajā jautājumā.

Komiteja arī ierosina paātrināt tiesvedību pret valstu noteikumiem, kas ir pretrunā ES tiesību aktiem. Būtu jāapsver iespēja izdot pagaidu rīkojumus attiecībā uz skaidriem ES noteikumu pārkāpumiem. Nedrīkstam pieļaut šķēršļu radīšanu. Dažu dalībvalstu protekcioņismam ir tiešas sekas. Kā vērtējams fakts, ka zāļu derīguma termiņš var beigties, pirms tās var novirzīt uz vietu, kur tās ir vajadzīgas?

Visbeidzot, lai varētu izveidot taisnīgu un konkurētspējīgu vienoto tirgu, mūsu pienākums ir rast līdzsvarotu pieeju, kas nepieļauj augsto ilgtspējas, labklājības un darba ņēmēju aizsardzības standartu pazemināšanu un vienlaikus samazina nevajadzīgu administratīvo slogu un atvieglo pārrobežu tirdzniecību.

BEZ APLINKIEM!

EESK locekle Elena Calistru, ziņotāja atzinumam “*Krīžu pārvarēšana: pasākumi noturīgai, saliedētai un iekļaujošai Eiropas ekonomikai*”, raksta par ekonomisko nepieciešamību veidot tādu ekonomiku, kas aizsargā iedzīvotājus un uzņēmumus no ekonomikas satricinājumiem un akūtām dzīves dārdzības krīzēm.

EKONOMIKAS NOTURĒBA: NO KRĪŽU PĀRVARŠANAS LĒDZ IEDZĪVOTĀJU AIZSARDZĪBAI

Elena Calistru

Eiropas ekonomikas arhitektūru ir testējušas nesenās krīzes, smagākajam slogam gulstoties uz parastajiem iedzīvotājiem. Mūsu atzinums “*Krīžu pārvarēšana*” ir plāns ekonomikai, kas aizsargā privātpersonas un uzņēmumus, nevis tos pakļauj ekonomikas satricinājumiem.

Ir izvirzījušās trīs ekonomikas prasības:

Pirmkārt, ekonomikas prognozēšanai ir jāattīstās no retrospektīvas analīzes uz prognozējošu iekļaušanos. Ja inflācija sit, tā skar virtuves galdus pirms ekonomikas infopanelēm. Mums ir vajadzīgas progresīvas agrīnas atklāšanas sistēmas, kas atklāj piedāvājuma problēmas un cenu pārnese anomālijas, pirms tās pārvēršas nesamaksājamās apkures rēķinos un cenas ziņā nepieejamās pārtikas precēs. Tieši mājaimniecības, kuras ir visneaizsargātākās pret ekonomiskiem satricinājumiem, ir tās, kurām ir vismazākā spēja tos absorbēt – šī realitāte prasa detalizētu neaizsargātības kartēšanu, lai nodrošinātu mērķtiecīgu aizsardzību.

Otrkārt, fiskālā spēja jāpārvirza no reaģēšanas ārkārtas situācijās uz integrētu stabilizāciju.

NextGenerationEU bija iespaidīgs, bet vērst uz improvizāciju. Pastāvīgi fiskālās stabilizācijas mehānismi ar pilsoniskās sabiedrības pārraudzību nodrošinātu, ka reaģēšana krīzes situācijās aizsargā visvairāk apdraudētās personas. Ja ekonomikas pārvaldībā netiek ņemta vērā distributīvā ietekme, no tā izrietošā sociālā spriedze apdraud pašu noturību, ko mēs cenšamies veidot. ES finansējuma sociālos nosacījumus nevajadzētu uzskatīt par birokrātiskiem šķēršļiem – tie varētu nodrošināt, ka ekonomikas izaugsme uzlabo dzīves līmeni ikvienam.

Treškārt, ir jāpaātrina tirgus integrācija tur, kur tā patērētājiem ir vissvarīgākā. Enerģijas izmaksas, kas ievērojami pārsniedz konkurentu izmaksas, nav tikai makroekonomiskie rādītāji – tās ir ikmēneša rēķini, kas vājina mājsaimniecību budžetus visā Eiropā. Stratēģiskas investīcijas pārrobežu infrastruktūrā un enerģijas tirgus integrācijā ir ne tikai abstrakti ekonomiskie mērķi, bet jūtams atvieglojums ģimenēm un uzņēmumiem, kas saskaras ar dzīves dārdzības spiedienu.

Ekonomikas politika, kas izstrādāta bez pilsoniskās sabiedrības ieguldījuma, ir tas pats kā navigācija bez vietējām zināšanām – tehniski iespējama, bet praktiski muļķīga. Ja rīcībpolitikas tiek izstrādātas, pilnībā piedaloties tiem, kuri piedzīvos to sekas, tās vienmēr sniedz labākus rezultātus. Te nav runa apspriešanos kā formalitāti, bet par organizētas pilsoniskās sabiedrības kolektīvā intelekta izmantošanu visā politikas ciklā.

Eiropas konkurētspējīgā sociālā tirgus ekonomika ir jāmodernizē, nevis no tās jāatsakās. Izvēli starp konkurētspēju un iedzīvotāju aizsardzību popularizē tie, kuriem ekonomiskā iztēle ir ierobežota. Lai risinātu turpmākās problēmas, ir vajadzīgs institucionāls radošums, kas Eiropas ekonomikas pārvaldības centrā izvirza ekonomikas noturību un cilvēku labbūtību.

P?RSTEIGUMA VIESIS

Pēc Amerikas nodevīgās rīcības Eiropa stāv ļoti skaidras izvēles priekšā: šodien aizstāvēt Ukrainu tā, kā tā aizstāvētu sevi, vai rīt sagaidīt Krievijas armiju savā teritorijā. Šī cīņa nebūs viegla, bet cīņa nekad nav zaudēta, pirms tā nav sākusies. VĒL nav zināms, cik daudz eiropiešu mūs atbalstīs, raksta mūsu pārsteiguma

viese, Ukrainas žurnāliste Tetyana Ogarkova.

Tetyana Ogarkova ir Ukrainas žurnāliste, eseju autore un literatūras zinātniece, kas dzīvo Kijevā. Viņa ir Ukrainas Krīžu mediju centra starptautiskā departamenta koordinatore un viena no raidieraksta "Explaining Ukraine" vadītājām. Viņa ir arī Kijevas Mohila Universitātes lektore un saņēmusi doktora grādu literatūrā Parīzes XII Val-De-Marne Universitātē.

AIZSARDZĪBAS EIROPA, SKRĀJIENS AR MŪSĀ RĪTĪ APSTEIGT LAIKU

Tetyana Ogarkova

Šā gada marta sākumā devos prom no Kijevas ar ļoti smagu sirdi. Divas dienas pavadīju ceļā uz Franciju, lai piedalītos simpozijā par Ukrainu.

Tāpēc nevarēju apmeklēt svarīgu ceremoniju Kijevā. Mūsu draudzene, dzejniece Svitlana Povaliaieva, tajā laikā bija Maidana laukumā, galvaspilsētas centrālajā laukumā, kur notika atvadu ceremonija par godu viņas vecākajam dēlam Vasiļam, kurš 28 gadu vecumā krita kaujā. Viņa jaunākais brālis Romāns tika nogalināts kaujā 2022. gada vasarā, atbrīvojot Harkivas reģionu. Viņam bija 24 gadi.

Kāpu vilcienā ar baiļu sajūtu sirdī. Mūsu ģimenes mājās palika mani trīs bērni. Tā nebija pirmā reize, kad kara laikā devos īsā braucienā uz ārzemēm. Taču šoreiz mani pārņēma trauksme.

Zināju, ka nenovēršamu Krievijas ballistisko raķešu draudu gadījumā mans telefons nerādīs sarkanu brīdinājuma signālu. Dažas dienas es būšu 2000 kilometru no mājām bez piekļuves informācijai par manu meitu drošību. Sajūta bija nepanesama.

Ja brīdināšanas sistēma klusētu, tas būtu tāpēc, ka Amerikas Savienotās Valstis bija pārstājušas sūtīt Ukrainai izlūkdatus, tostarp tos, kas palīdz laikus atklāt no Krievijas teritorijas izšautas ballistiskās raķetes. ASV arī apturēja militāro atbalstu, pat tik tālu, ka aizliedza piegādāt jau uz Poliju nosūtīto ekipējumu.

Dažas dienas vēlāk atgriezās Ukrainā. Pa to laiku bija notikušas Ukrainas, ASV un Saūda Arābijas delegāciju sarunas. Ukraina pauda gatavību pilnīgam un tūlītējam pamieram, ja Krievija darīs to pašu. Donalds Tramps bija apmierināts. Atgriezās gan ASV izlūkdati, gan arī militārā palīdzība, par ko bija panākta vienošanās ar Baidena administrāciju.

Taču uzticēšanās bija zudusi. Pēc nodevības ir grūti izlikties, ka viss ir kārtībā.

Vai Eiropa arī jūtas nodota? Beidzies laiks, kad ASV vadībā NATO gādāja par Eiropas drošību. *MAGA* ideoloģijas pielūdzējiem tas vairs nešķiet svarīgi. Viņi plāno, cik iespējams, samazināt militāro un humanitāro klātbūtni Eiropā un izraut Krieviju, agresoru, no diplomātiskās un ekonomiskās izolācijas.

Trampa vēlme pēc iespējas ātrāk un vienalga kā panākt pamieru Ukrainā nav izskaidrojama ar viņa rūpēm par Ukrainas ciešanām. Vienīgais, ko viņš vēlas, ir samazināt izmaksas ASV budžetam. ASV vairs nepiedalās Ramšteinas grupas sanāksmēs, un šajā gadā nav paredzēta papildu ASV militārā palīdzība.

Miers uz Ukrainas sakāves rēķina ASV administrācijai nerūp. Sūtņi Stīvs Vitkofs un Kīts Kellogs rosina sadalīt Ukrainu divās vai trīs atsevišķās daļās, kā pēckara Vāciju. Tā, it kā Ukraina būtu agresors, kas zaudējis karu.

Taču arī Eiropa ir apdraudēta. Tramps plāno samazināt ASV karavīru skaitu Eiropā un pieprasa katrai NATO dalībvalstij 5 % IKP atvēlēt aizsardzībai, jo viņš uzskata, ka Eiropas aizsardzība ir Eiropas problēma.

Krievija to visu vēro. Krievijai NATO bez ASV vadības nav nedz aizsardzības spēks, nedz atturošs faktors. Cik ilgs laiks būtu vajadzīgs, lai izveidotu "aizsardzības Eiropu", kas viena pati spēj garantēt savu drošību? Ja šis jautājums jums šķiet pārāk abstrakts, mēģiniet atbildēt uz šo: kuri eiropieši dosies aizstāvēt Baltijas valstis, ja Krievija tām uzbruks pēc 2025. gada septembrī paredzētajiem manevriem Baltkrievijā?

Pēc Amerikas nodevīgās rīcības Eiropa stāv ļoti skaidras izvēles priekšā: šodien aizstāvēt Ukrainu tā, kā tā aizstāvētu sevi, vai rīt sagaidīt Krievijas armiju savā teritorijā. Šī cīņa nebūs viegla, bet cīņa nekad nav zaudēta, pirms tā nav sākusies.

Marta beigās pamanīju Ukrainas sabiedriskās domas aptaujas rezultātus. Vairāk nekā 80 % ukraiņu ir gatavi turpināt cīņu pret Krieviju, pat bez ASV atbalsta.

Vēl gan nav zināms, cik daudz eiropiešu mūs atbalstīs.

EESK JAUNUMI

EESK apvienos spēkus ar Komisiju, lai aizstāvētu pilsonisko sabiedrību

Debatēs, kurās piedalījās demokrātijas, tieslietu, tiesiskuma un patērētāju aizsardzības komisārs Michael McGrath, EESK brīdināja par pašreizējiem centieniem apklusināt, diskreditēt un vājināt tos, kas iestājas par demokrātiju, sociālo taisnīgumu un

pamattiesībām, un pauda gatavību apvienot spēkus ar Komisiju, lai aizsargātu Eiropas pilsonisko sabiedrību un cīnītos pret polarizāciju.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) ir gatava uzņemties praktisku lomu Eiropas Komisijas turpmākajā Pilsoniskās sabiedrības stratēģijā, kas tiek gatavota, lai stiprinātu demokrātiju un pilsonisko telpu un vienot sašķeltās kopienas visā Eiropas Savienībā. Pieaugot pret pilsoniskās sabiedrības grupām un neatkarīgajiem medijiem vēršiem uzbrukumiem, EESK ir apņēmusies novērst un palīdzēt aizsargāt brīvas un atvērtas sabiedrības pamatus.

“EESK ir stingri apņēmusies aizstāvēt, aizsargāt un spēcīnāt pilsonisko sabiedrību. Mēs kā Eiropas pilsoniskās sabiedrības nams nebūsim pasīvi novērotāji. Mēs aktīvi iestāsimies pret centieniem vājināt pilsonisko telpu. Mēs iestāsimies par spēcīgāku atbalstu, labāku aizsardzību un pilsoniskās sabiedrības lomas lielāku atzīšanu mūsu demokrātijas stiprināšanā,” uzsvēra EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke** EESK 27. marta plenārsesijā, kurā, piedaloties komisāram **Michael McGrath**, notika augsta līmeņa debates par sabiedrības depolarizāciju.

Oliver Röpke norādīja, ka NVO un vietējās kustības arvien vairāk saskaras ar demokrātijas regresu, ierobežojošiem tiesību aktiem, nomelnošanas kampaņām un stratēģiskām tiesvedībām, kuru mērķis ir apklusināt opozīciju un kuras ir daļa no plašākiem centieniem diskreditēt un vājināt tos, kas iestājas par demokrātiju, sociālo taisnīgumu un pamattiesībām.

Atsaucoties uz dažu EP deputātu nesenajām apsūdzībām pret vides NVO, Oliver Röpke brīdināja, ka īpaši satraucoši ir tas, ka uzbrukumi nākuši ne tikai no avotiem ārpus mūsu iestādēm: dažos gadījumos tie bijuši no iekšienes.

Komisārs M. McGrath norādīja, ka EESK ir unikāla iespēja sniegt ļoti vērtīgu ieguldījumu Komisijas centienos stiprināt demokrātiju un pārvarēt sabiedrības šķelšanos. Viņš norādīja, ka labākais veids, kā risināt polarizācijas problēmu, ir stiprināt eiropiešu iespējas un likt viņiem justies pārstāvētiem: “Ja to panāksim, mēs spēsim savstarpēji tuvināt mūsu kopienas, sabiedrību un Savienību. Lai ko mēs darītu, mēs zinām, ka pilsoniskās sabiedrības organizāciju iesaistei arī turpmāk būs izšķiroša nozīme.”

Jaunā ES pilsoniskās sabiedrības stratēģija, par kuru paziņots Komisijas 2025. gada darba programmā, atbalstīs, aizsargās un iespēcinās pilsoniskās sabiedrības organizācijas un cilvēktiesību aizstāvjus.

Plenārsesijas debatēs tika izklāstīti arī galvenie secinājumi saistībā ar EESK [Pilsoniskās sabiedrības nedēļu 2025](#), kas notika ar moto “*Saliedētības un līdzdalības stiprināšana polarizētā sabiedrībā*”. Uztājās arī Sadarbības grupas līdzpriekšsēdētāja **Brikena Xhomaqi**, kura iepazīstināja ar nedēļas galvenajām prasībām, Slovērijas debašu asociācijas pilsoniskās sabiedrības balvas ieguvējs **Richard Vaško** un jaunatnes aktīviste **Kristýna Bulvasová**, kura iepazīstināja ar galvenajiem ieteikumiem, kas ierosināti EESK ikgadējā jaunatnes pasākumā “*Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi!*” (YEYS).(II)

[EESK mudina veidot v?rien?g?ku un iek?aujoš?ku ES darba programmu](#)

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) ir aicinājusi Eiropas Komisijas 2025. gada darba programmā - kurā izklāstītas ES legīslatīvās un politikas prioritātes - koncentrēties uz ekonomikas noturību, sociālo taisnīgumu un ilgtspēju.

Plenārsesijā notikušajās debatēs, piedaloties ekonomikas un produktivitātes komisāram Valdim Dombrovskim, EESK - kurai ir būtiska loma darba programmas veidošanā - atkārtoti apstiprināja savu apņemšanos palīdzēt izstrādāt programmu, kas risina neatliekamas problēmas, vienlaikus veidojot iekļaujošāku un nākotnē vērstu Eiropas Savienību.

2024. gada decembrī EESK iepazīstināja ar savu [ieguldījumu darba programmā](#) ar tēmu “Kopā uz priekšu: drosmīgāka, vienkāršāka, ātrāka Savienība”. Šā redzējuma mērķis ir risināt ES ekonomiskās un ģeopolitiskās problēmas. Ik gadu, rīkojot plašas apspriešanās un sniedzot ieteikumus, EESK precīzē [darba programmu](#), lai nodrošinātu, ka tā vislabāk kalpo Eiropas iedzīvotājiem un uzņēmumiem.

EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke** atzinīgi novērtēja spēcīgo sadarbību ar Eiropas Komisiju. Atzīstot Komisijas centienus, viņš aicināja īstenot vērienīgāku un iekļaujošāku pieeju. “Mēs arī turpmāk esam apņēmības pilni veidot politiku, kas veicina ekonomikas stabilitāti, sociālo taisnīgumu un demokrātiskās vērtības,” viņš sacīja.

Valdis Dombrovskis vēlreiz apstiprināja, ka Komisijas darba programmas nākamajiem pieciem gadiem mērķis ir palielināt ekonomikas konkurētspēju un drošību. "Rīcība birokrātijas mazināšanai ir svarīgs elements, lai veidotu šo konkurētspējīgāko Eiropu. Mūsu vienkāršošanas programmas mērķis ir nodrošināt, ka mūsu noteikumi palīdz – nevis kavē – sasniegt mūsu ekonomiskos, sociālos, vidiskos un drošības mērķus," viņš sacīja.

Galvenās prioritātes 2025. gadam

Ekonomikas izaugsme un konkurētspēja

Darba programmā galvenā uzmanība ir pievērsta strukturālajām reformām, jaunajai daudzgadu finanšu shēmai (DFS) un spēcīgākiem kapitāla tirgiem. EESK atbalsta plašāku pieeju ekonomikas noturībai, vēršoties pret lēnu izaugsmi, dzīves dārdzības krīzi un pieaugošo ģeopolitisko nenoteiktību.

Lietpratīgāks regulējums, ne tikai mazāk

EESK atbalsta Komisijas apņemšanos samazināt administratīvo slogu, taču brīdina, ka regulējuma vienkāršošana nedrīkst notikt uz sociālās aizsardzības vai vidisko standartu rēķina.

Inovācijas un ieguldījumu veicināšana

Darba programmā, kurā liels uzsvars likts uz digitālajiem tīkliem, MI un kvantu tehnoloģijām, prioritāte ir piešķirta ES tehnoloģiskajai līderībai. EESK mudina Komisiju radīt apstākļus, kas novērstu kapitāla aizplūšanu un veicinātu ilgtermiņa ieguldījumus Eiropā.

Taisnīgāka un zaļāka Eiropa

Pievēršoties tādiem izaicinājumiem kā prasmju trūkums, pārtikas nodrošinājums un ilgtspējīgs finansējums, darba programmas mērķis ir stiprināt sociālo un vidisko ilgtspēju. EESK uzsver, cik svarīgas ir rīcībpolitikas, kas veicina sociālo kohēziju un taisnīgu digitālo pārkārtošanos.

Gatavošanās paplašināšanās procesam un nākotnei

Eiropas Savienībai gatavojoties gatavojas iespējamai paplašināšanai pēc 2028. gada, darba programmā ir izklāstīti finansiālās un politiskās stabilitātes plāni. EESK uzstāj, ka jāintegrē pilsoniskās sabiedrības perspektīvas, lai nodrošinātu, ka rīcībpolitikas atbilst visu eiropiešu vajadzībām. (tk)

[ES jaunais redzējums par lauksaimniecību ir daudzsolis uz lauksaimnieku aizsardzību](#)

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) atzinīgi vērtē Eiropas Komisijas jauno [Redzējumu par lauksaimniecību un pārtiku](#) - reformu ceļvedi, kura mērķis ir stiprināt lauksaimnieku pozīcijas un veidot ilgtspējīgas pārtikas sistēmas. Tomēr EESK

mudina kopējā lauksaimniecības politikā (KLP) izvirzīt vērienīgākus mērķus.

EESK 27. marta plenārsesijā apspriestais redzējums ietver pasākumus, ar kuriem iecerēts vairot lauksaimnieku spēju aizstāvēt savas intereses, palielināt piegādes ķēdes pārredzamību un uzlabot pārtikas politikas dialogu. ES lauksaimniecības komisārs **Christophe Hansen** to raksturoja kā “mērķtiecīgu atbildi uz aicinājumiem izveidot konkurētspējīgu, taisnīgu un noturīgu lauksaimniecības pārtikas nozari” un uzsvēra, cik svarīgi ir cieši sadarboties ar visām ieinteresētajām personām, tostarp pilsonisko sabiedrību.

EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke** norādīja, ka redzējumā atspoguļotas daudzas EESK prioritātes. “Tajā atzīta visu lauksaimniecības pārtikas nozares dalībnieku būtiskā loma ilgtspējas un konkurētspējas nodrošināšanā,” viņš teica, piebilstot, ka dažās jomās EESK ieteikumi ir plašāki par Komisijas priekšlikumiem.

EESK locekļi atzinīgi novērtēja iniciatīvas, ar kurām paredzēts stiprināt ražotāju lomu sarunās un līgumos. “Rakstiski līgumi ar pārskatīšanas sarunu klauzulām palielinās pārredzamību un lauksaimnieku spēju aizstāvēt savas intereses,” sacīja ziņotājs **Stoyan Tchoukanov**, ziņotājs EESK atzinumam [“Grozījumi Tirgu kopīgās organizācijas \(TKO\) regulā”](#), kas saistīti ar ražotāju pozīcijas stiprināšanu sarunās un līgumu slēgšanā.

Komisija arī plāno uzlabot sadarbību visā pārtikas sistēmā, veicinot ilgtspējīgu ražošanu un popularizējot veselīgāku uzturu. **Emilie Prouzet**, ziņotāja EESK atzinumam [“Jauni noteikumi par pārrobežu izpildi attiecībā uz negodīgu tirdzniecības praksi”](#), uzskata, ka tas ir pirmais solis lauksaimnieku atbalstam, ar kuru tiek novērsta arī juridiskā nenoteiktība.

Redzējums ietver apņemšanos izveidot jaunu ES mēroga riska un krīžu pārvaldības sistēmu, kas atbilst EESK aicinājumiem ieviest spēcīgākus instrumentus ar vidi, tirgu un klimatu saistītu satricinājumu pārvarēšanai. Tiek gaidīta arī topošā paaudžu maiņas stratēģija, kas atbalstīs gados jaunu lauksaimnieku piekļuvi zemei, investīciju prasmes un lauku infrastruktūru.

Neraugoties uz plašu atbalstu, bažas nav kļiedētas. Debašu dalībnieki norādīja uz problemātiskiem jautājumiem, kas tika izvirzīti, apspriežot KLP reformu pēc 2027. gada bez skaidrības par nākamo ES budžetu. EESK arī aicina izlēmīgāk izpildīt sociālos nosacījumus un brīdina, ka redzējumā nav visaptveroši risināti tādi jautājumi kā tirgus koncentrācija un finanšu spekulācijas, kas ietekmē pārtikas cenas.

EESK atkārtoti apliecināja, ka pildīs nozīmīga partnera funkciju, pārvēršot Komisijas redzējumu rīcībpolitikā. Tā apņēms sadarboties arī turpmāk, lai nodrošinātu lauksaimnieku, ražotāju, darba ņēmēju un patērētāju interešu ievērošanu ES lauksaimniecības nākotnes veidošanā. (ks)

[Vai Eiropas Okeānu pakts var nodrošināt ilgtspējīgu zilo ekonomiku?](#)

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK) ir atbalstījusi Eiropas Okeānu pakta, mudinot Eiropas Komisiju nodrošināt, ka tas kļūst par stabilu rīcības satvaru - nevis tikai nodomu deklarāciju.

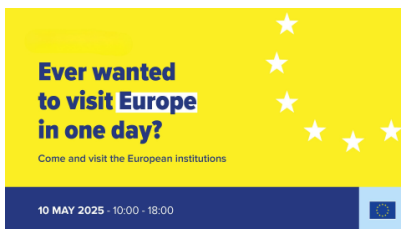
Pakts ir jāsaskaņo ar esošajām ES rīcībpolitikām, piemēram, zaļo kursu, zilās ekonomikas stratēģiju un ilgtspējīgas attīstības mērķiem, līdzsvarojot ekonomikas izaugsmi, vides aizsardzību un sociālo taisnīgumu.

Klimata pārmaiņas, piesārņojums un pārzveja apdraud okeānus un piekrastes kopienas. Pakta mērķis ir uzlabot pārvaldību, veicināt inovāciju un sekmēt ilgtspējīgu zilo ekonomiku. Nesenā sabiedriskā apspriešana, kā arī pilsoniskās sabiedrības ieguldījums atspoguļo pieaugošo atbalstu spēcīgiem un iekļaujošiem pasākumiem.

Ziņotājs **Javier Garat Pérez**, kurš sagatavoja atzinumu, uzsvēra: "Piekrastes kopienas Eiropā saskaras ar vairākām savstarpēji saistītām ekonomiskām, sociālām un vidiskām problēmām. Lai risinātu šīs problēmas, mums jāveicina ilgtspējīga un konkurētspējīga zilā ekonomika (tostarp zvejniecība un akvakultūra), jā saglabā veselīgs, noturīgs un produktīvs okeāns un jāstrādā pie visaptverošas jūrniecības zināšanu, pētniecības, inovācijas un investīciju programmas."

EESK aicina ES aģentūrās racionalizēt pārvaldību, uzlabot jūrlietu plānošanu un ieguldījumus pētniecībā, izmantojot tādas programmas kā "Apvārsnis Eiropa". Tā arī atbalsta "zilo" pārtikas rīcības plānu, ilgtspējīgu kuģu būvi un taisnīgu pārkārtošanos jūrniecībā nodarbinātajiem. Būtisks ir atbalsts piekrastes mantojumam un jauniešu iesaistei.

Lai pakts būtu sekmīgs, tam ir vajadzīga spēcīga politiskā griba, finansējums un pārskatatbildība. Pareizi īstenots, tas varētu pozicionēt Eiropu kā pasaules līderi okeānu ilgtspējas jomā, nodrošinot gan ekoloģisko noturību, gan ekonomiskās iespējas. (ks)

Durvis atvērta, ar smaidiem sejās – Eiropas diena nāk, un mēs esam gatavi jūs sveikt!

10. maijā ienāciet Eiropas organizētas pilsoniskās sabiedrības sirdī un mājvietā - Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejā Jacques Delors ēkā, Rue Belliard 99, 1040 Briselē.

Šāgada Eiropas diena ir īpaša, jo mēs atzīmējam **Šūmana deklarācijas 75. gadadienu**, kas ir Eiropas vienotības un sadarbības vēsturiskais pamats. Šajā nozīmīgajā pasākumā EESK atver savas durvis uz visu dienu, kad notiek iesaistes, informatīvi un izklaidējoši pasākumi, kā arī atklāšanas ekskursija. Kaut kas atrodas katram – no politikas entuziastiem līdz zinātkāriem jauniem prātiem.

Apzīmogojiet savu ceļu caur EESK mūsu Atklāšanas ekskursijā:

- Apmeklējiet visus **tematiskos standus**.
- Katrā no tiem saņemiet zīmodziņu savā speciālajā pasākumā.
- Atgrieziet savu aizpildīto pasi un **pieprasiet savu īpašo balvu!**

Nepalaidiet garām iespēju tikties un runāt ar EESK priekšsēdētāju Oliver Röpke pie īpaša stenda!

Viņš sveiks apmeklētājus, atbildēs uz jūsu jautājumiem un iepazīstinās ar savu redzējumu par Eiropas pilsonisko sabiedrību. Tā būs unikāla iespēja tieši sazināties ar EESK vadību.

Vēl vairāk jūs iepriecinās:

- karikatūrists, kurš uzzīmēs jūsu **portretu**;
- **bērnu rotaļu stūrītis**;
- aizraujoša **fotokabīne**;
- **laimes rats** ar pārstieģumiem;
- un **reāllaika balsošanas simulācija**, kurā varat iejusties EESK locekļa lomā!

Turklāt uzziniet, kā mūsu **specializētās nodaļas un grupas** palīdz veidot ES politiku un vērtības.

Godināsim idejas, kuras vieno Eiropu. Nāciet kopā ar draugiem, ģimeni vai vienatnē – **bet NEPALAIDIET TO GARĀM!**

Tas ir vairāk nekā tikai apmeklējums – nāciet zinātkāri, aizejiet iedvesmoti!

Plašāka informācija par EESK pasākumiem Eiropas dienā: [Pievienojieties mums Eiropas dienas atzīmēšanai 10. maijā! | EESK.](#)

#EuropeDay (kk)

Atzīmējiet datumu: ES Zaļās nedēļas jūnijā Briselē

ES Zaļajā nedēļā, kas notiks no 3. līdz 5. jūnijam, uzmanības centrā būs tīra, konkurētspējīga un apritīga Eiropa.

[Eiropas Aprites ekonomikas jautājumos ieinteresēto personu platforma \(ECESP\)](#) ir Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas (EESK) un Komisijas pamatiniciatīva un lepojas ar to, ka piedalīsies [ES Zaļās nedēļas 2025](#) organizēšanā. Šajā pasākumā uzmanība galvenokārt tiks pievērsta aprites risinājumiem, kas uzlabo ES konkurētspēju. Šā gada konferencē tiks spriests, kā aprites ekonomika var uzlabot ilgtspējīgu konkurētspēju,

samazināt atkritumu daudzumu un veicināt inovāciju. No 3. līdz 4. jūnijam augsta līmeņa debatēs tiks analizēti aprites politiskie aspekti, pēc tam 5. jūnijā notiks padziļinātas diskusijas ar ieinteresētajām personām par apritīguma iespējām sekmēt resursefektīvas un konkurētspējīgas Eiropas veidošanu.

Pasākums pavērs arī iespēju informēt par 10. aprīlī EESK rīkotā [ieinteresēto personu dialoga](#) ziņojumu. Šis konferences ievadpasākums ieinteresētajām personām deva iespēju aktīvi debatēt par tīras rūpniecības kursu, bioekonomikas stratēģiju un gaidāmo Aprites ekonomikas aktu.

ES Zaļās nedēļas konferencei varat reģistrēties [šeit](#). (ac)

Eiropa nedrīkst atļauties būt naiva. Pasaulē, ko arvien vairāk ietekmē varas politika un ekonomikas bloki, **finansiālā ietekme nodrošina suverenitāti**. Amerikas Savienotās Valstis un Ķīna to saprot. Mums arī tas būtu jāsaprot.

Tarifi, dezinformācija un haoss: kas gaida Eiropu?

EESK Darba ņēmēju grupa

“Cilvēkam nav iespējams melot, ja vien viņš nedomā, ka zina patiesību. Muļķību radišanai šāda pārliecība nav vajadzīga.” Pēc vakar notikušās tā sauktās “Atbrīvošanas dienas” Vašingtonā

filozofa Harija G. Frankfurta darbs “Muļķības” šķiet īpaši nozīmīgs.

ASV prezidents 2. aprīlī paziņoja par vienotas likmes 10 % importa tarifu visiem, kā arī par īpašu tarifu “sliktākajiem pārkāpējiem”. Tika demonstrēts šādu pārkāpēju saraksts, norādot skaitļus par “savstarpējiem tarifiem” citās valstīs, tostarp 20 % Eiropas Savienībai. Tas, ka šie skaitļi lielā mērā ir bezjēdzīgi un [noteikti neatbilst nevienai pareizai savstarpējo tarifu definīcijai](#), acīmredzami nerada bažas prezidentam, tāpat kā fakts, ka [ES pakalpojumu tirdzniecības deficīts gandrīz līdzsvaro kopīgo tirdzniecību starp abiem blokiem](#). Taču par precizitāti nekad nav bijusi runa.

Sākoties jaunam tirdzniecības karam, kura pamatā ir nonsenss, kas cilvēkiem būtu jāgaida? Augstāka inflācija, tirgus nenoteiktība un trieciens Eiropas rūpniecībai. Vēl nav zināms, vai tas dos labumu ASV darba ņēmējiem.

Papildus tarifiem ES ir jāaizsargā darba ņēmēji un darbvietas savās valstīs, mazinot sākotnējo ietekmi ne tikai tarifu dēļ, bet arī viņu patvaļības radītās nenoteiktības dēļ. Tas nozīmē reaktivēt mūsu iekšējo pieprasījumu un nodrošināt, ka bagātība tiek pārdalīta un efektīvi izmantota.

Tas nozīmē arī mūsu galveno nozaru un sektoru aizsardzību un ieguldījumus tajās, enerģijas avotu dažādošanu, dzīves dārdzības krīzes pārvarēšanu un ES reformēšanu, lai tās lēmumu pieņemšana būtu efektīva. Spēcīga un noturīga sabiedrība ir vienīgais, kas var novērst to, ka visā kontinentā rodas arvien vairāk Trampu. Sociālie partneri ir šādas sabiedrības būtiska sastāvdaļa. Vieni no Maska-Trampa dueta zvērinātajiem ienaidniekiem ir arodbiedrības, un tam ir pamatots iemesls.

Spriedze Eiropas sociālās aizsardzības sistēmās: 2024. gada Nabadzības uzraudzības ziņojums atklāj jaunas problēmas

Sagatavojusi EESK Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupa

Eiropas Nabadzības novērtšanas tīkls (EAPN) 8. aprīlī nāca klajā ar savu jaunāko [Nabadzības uzraudzības ziņojumu](#) “Ceļā uz

sistēmisku pieeju sociālajai aizsardzībai”.

Ziņojumā, kas pirmo reizi tika publiskots [pasākumā](#), kura organizēšanā Briselē piedalījās arī EESK Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupa, ir aplūkotas problēmas, kas jāpārvar, lai sociālās aizsardzības sistēmas būtu spēcīgas un noturīgas. Īpaši svarīgi tas ir patlaban, jo ES labklājības valstis saskaras ar aizvien lielākiem finansiāliem sarežģījumiem, ko rada valsts tēriņu ierobežojumi un pieaugošie aizsardzības un drošības izdevumi.

Ziņojums, kura pamatā ir 19 EAPN dalīborganizāciju konstatējumi, liecina: lai panāktu sistēmisku pieeju visaptverošai un efektīvai sociālajai aizsardzībai, politikas pasākumu pamatā jābūt integrētām ilgtermiņa stratēģijām, kurās saskaņoti funkcionē ekonomiskā, sociālā un vides dimensija. Šiem politikas pasākumiem jābalstās uz pārlicinošiem pierādījumiem, datiem un jēgpilnu līdzdalību no nabadzības skarto cilvēku puses.

Nacionālie EAPN tīkli pauž bažas par sociālo izdevumu samazināšanu. Turklāt tādi rādītāji kā augsts sociālo pabalstu neizmantošanas līmenis joprojām rada šaubas, cik efektīvi ir politikas pasākumi, ja tie nerasniedz tos, kuriem sociālie pabalsti ir vajadzīgi un kuri ir tiesīgi tos saņemt.

Ziņojumā norādīts, ka nepietiekama ir bijusi reakcija uz strauji mainīgo pasauli, ko raksturo digitalizācija, karš, sabiedrības novecošana un klimata pārmaiņas, un tas liecina, ka ir jāatjauno sistēmiska pieeja sociālajai politikai.

EAPN direktore **Juliana Wahlgren** uzsver jautājuma steidzamību, norādot: “Eiropas Savienībai ir jāaizsargā labklājības valsts un par prioritāti jānosaka sociālie izdevumi. Šajā nolūkā Nabadzības uzraudzības ziņojumā cita starpā ir sniegti ieteikumi par minimālajiem ienākumiem, mājokļu krīzi un enerģētikas pārkārtošanu. Būtiska nozīme ir efektivitātei un atbilstīgumam. Nākamgad Eiropas Komisija nāks klajā ar ES nabadzības novēršanas stratēģiju, taču tā būs sekmīga tikai tad, ja dalībvalstis īsteno patiesi sistēmisku pieeju sociālajai aizsardzībai. Nabadzības riskam ir pakļauti vairāk nekā 20 % ES iedzīvotāju, tāpēc mēs vairs nevaram atļauties sadrumstalotu politiku: sociālajai aizsardzībai jābūt spēcīgai, koordinētai un efektīvai.”

Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupas priekšsēdētājs **Séamus Boland** norāda: “Lai izskaustu nabadzību, ir vajadzīga nemitīga visu dalībvalstu rīcība. Eiropas Savienībā vērojamā nabadzība bieži ir starppaaudžu parādība, kas sevišķi skarbi var ietekmēt bērnu un vecāka gadagājuma cilvēku dzīvi. Izglītības, mājokļu un enerģijas dārdzības jomā ir jāievieš īpaši pasākumi sistēmas nepilnību novēršanai. Citādi Eiropas Savienībai kā politiskam veidojumam būs grūti saglabāt savu pilsoņu pašvērtību.”

Pilsoniskās sabiedrības organizāciju grupas priekšsēdētāja vietnieks **Krzysztof Balon**, kurš vienlaikus ir arī ziņotājs [EESK atzinumam](#) par pirmo ES nabadzības novēršanas stratēģiju, par kuru paziņots [Eiropas Komisijas politikas pamatnostādnes 2024.-2029. gadam](#), norāda: “Efektīvai ES nabadzības novēršanas stratēģijai jābalstās uz to cilvēku pieredzi, kuri saskaras ar nabadzību, un jāņem vērā viņu vajadzības. Turklāt tai jāatbalsta pilsoniskās sabiedrības organizācijas un tās jāiesaista piemērotu projektu un pasākumu izstrādē un īstenošanā, lai cīnītos pret sociālo atstumtību.”

EESK atzinums 16.-17. jūlijā tiks izskatīts [Komitejas plenārsesijā](#).

SOON IN THE EESC/CULTURAL EVENTS

Pilsoniskās sabiedrības nedēļa 2025: pilsoniskajai sabiedrībai ir būtiska nozīme Eiropas depolarizācijā

Kohēzijas stiprināšana, lai depolarizētu sabiedrību, gulstas uz pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kurām ir spēks un motivācija aizsargāt pilsonisko un demokrātisko telpu. Tas bija galvenais vēstījums Pilsoniskās sabiedrības nedēļā, ko jau otro gadu rīko Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK), lai apspriestu satraucošo plašas polarizācijas tendenci visā ES sabiedrībā.

EESK 17.–20. martā par godu [Pilsoniskās sabiedrības nedēļai](#) pulcējās vairāk nekā 800 cilvēku, tostarp pilsoniskās sabiedrības organizāciju (PSO), NVO un jaunatnes organizāciju pārstāvji, kā arī ieinteresētās personas un žurnālisti, lai apmainītos viedokļiem un apspriestu, kā stiprināt kohēziju un līdzdalību polarizētā sabiedrībā.

Pilsoniskās sabiedrības nedēļā notika 14 sesijas, ko organizēja EESK Sadarbības grupas locekļi, un Eiropas pilsoņu iniciatīvas (EPI) dienas partneri, tostarp EESK balvas pilsoniskajai sabiedrībai pasniegšanas ceremonija. Dalībnieki izstrādāja visaptverošu [īstenojamu pasākumu kopumu un galvenās prasības](#) saliedētākas sabiedrības veidošanā, tostarp:

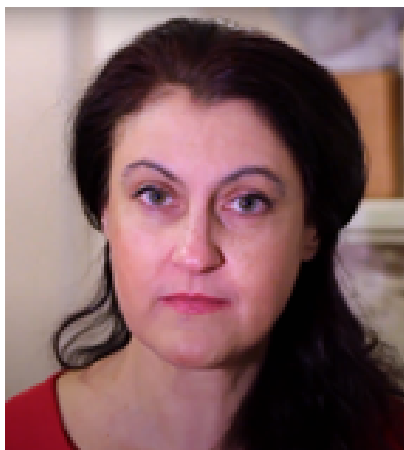
- stiprināt kohēziju, izmantojot izglītību un kultūru;
- nodrošināt cenas ziņā pieejamus un ilgtspējīgus mājokļus;
- stiprināt sabiedrības līdzdalību, izmantojot EPI;
- nodrošināt iekāju pirktošanos un zaļo un zilo izaugsmi;
- izveidot spēcīgu Eiropas pilsoniskās sabiedrības stratēģiju;
- pastiprināt atbalstu un finansējumu pilsoniskās sabiedrības organizācijām;
- iesaistīt jauniešus spēkā un noturīgā Eiropas veidošanā;
- veicināt inovāciju un tehnoloģijas kopīgo interešu labā.

Noslēguma sesijā EESK priekšsēdētājs **Oliver Röpke** sacīja: “Noslēdzot šo Pilsoniskās sabiedrības nedēļas otro kārtu, mani ir dziļi iedvesmojusi visas Eiropas pilsoniskās sabiedrības dalībnieku enerģija, noturība un apņēmība. Šī nedēļa ir pierādījusi, ka, apvienojoties pilsoniskajai sabiedrībai, mēs varam rast risinājumus, kas stiprina mūsu demokrātiju, veicina sociālo kohēziju un veido Eiropu, kas patiesi darbojas savu iedzīvotāju labā.”

Eiropas Komisijas priekšsēdētājas izpildvietnieces jautājumos par tehnoloģisko suverenitāti, drošību un demokrātiju **Henna Virkkunen** uzsvēra PSO izšķirošo lomu sabiedrības virzīšanā, izmantojot Eiropas pamatvērtības.

Eiropas Parlamenta priekšsēdētāja vietnieks **Victor Negrescu** stingri aicināja rīkoties, aicinot pilsoniskās sabiedrības organizācijas apliecināt savu spēku un reaģēt uz agresīvu retoriku: “Mums ir vajadzīga spēcīga pilsoniskā sabiedrība un reāla partnerība starp pilsonisko sabiedrību un lēmumu pieņēmējiem, lai kopīgi veidotu konsekventu sabiedrību ar reālu ietekmi uz cilvēku dzīvi.”

PSO pārstāvji uzsvēra, ka pilsoniskā sabiedrība ir kas vairāk nekā tikai pakalpojumu sniedzēji; tā ir demokrātijas un līdzdalības būtiska sastāvdaļa. Serbijas Demokrātijas fonda ģenerālsekretāre **Nataša Vučković** pauda savu optimismu par to, ka pilsoniskajai sabiedrībai var būt būtiska loma cīņā pret antidemokrātisku un pret Eiropu vērstu vēstījumu pamatcēloņiem un izplatību gan ES, gan kandidātvalstīs. To var panākt, atkodējot Eiropas Savienību un nodrošinot, ka tās sniegtie ieguvumi sasniedz visus iedzīvotājus viņu ikdienas dzīvē. (at)

Nosakot diagnozi Eiropai – nenoteiktība un nedrošība kā jaunā norma

Mūsu sabiedrību grauž neredzama slimība - visur klātesošā nenoteiktība, kad cilvēki jūtas dziļi bezspēcīgi un pakļauti spēkiem, kurus viņi nespēj kontrolēt, saka universitātes profesore un godalgota autore Albena Azmanova, kura EESK Pilsoniskās sabiedrības nedēļā uzstājās ar spēcīgu galveno runu. Šajā intervijā, ko viņa sniedza EESK Info, viņa izklāsta šīs epidēmijas galvenos cēloņus, tostarp tendenci piešķirt prioritāti līdztiesībai, nevis ekonomikas stabilitātei.

Savā programmatiskajā runā Pilsoniskās sabiedrības nedēļas laikā jūs runājāt par nestabilitātes epidēmiju, kas ir politisko brīvību samazināšanās cēlonis. Jūs to raksturojāt kā neredzamu slimību, kas mūs padara neprātīgus. Vai varat pastāstīt vairāk par to, ko jūs domājat ar “nenoteiktības epidēmiju”? Kā tā rodas?

Cilvēki kļūst arvien neapmierinātāki, un pārtikušās sabiedrībās pieaug izmisuma izraisītu nāves gadījumu skaits, īpaši pašnāvību skaits darbavietā. Tā ir pati sāpīgākā un līdz ar to arī redzamākā milzīgā, bet neredzamā nenoteiktības aisberga virsotne, ko ietekmē mūsu iztikas līdzekļu nedrošība. Runa nav tikai par to, ka cilvēki ir sašutuši un mazinās uzticēšanās politiskajām institūcijām, lai gan arī par to mēs bieži dzirdam. Neuzticēšanās var būt veselīga, – tā veicina prasību pēc atbildības. Dusmas var būt produktīvas, – tās var rosināt cīņu par taisnīgumu un veicināt jēgpilnu pārveidi.

Pašreizējā mūsu sabiedrības slimība, ko es savā darbā raksturoju kā “visur klātesošu nenoteiktību”, ir citāda. Tas ir īpašs nedrošības veids, akūta *bezspēcība*, jo cilvēki jūtas tādu spēku varā, kurus viņi nespēj kontrolēt.

Kā indivīdi mēs izjūtam nenoteiktību kā *nespēju tikt galā* ar mūsu dzīves pamatuzdevumiem. Šī nespēja tikt galā rada bailes pakrist, zaudēt to, kas tev ir: savu darbu, ietaupījumus, spēju rīkoties, veselo saprātu. Tāpat problēma ir ne tik daudz nabadzība vai nevienlīdzība, bet gan pieredzēti vai gaidāmi zaudējumi, bailes pakrist. Tieši tā cilvēki izjūt nedrošību.

Sabiedrība izjūt nenoteiktību kā nespēju būt saimniekiem pār savu dzīvi pārvaldīt un tikt galā ar grūtībām. Piemēram, Covid-19. Kā gan bija iespējams, ka mūsu bagātā, zinātniski izcilā un institucionāli izsmalcinātā sabiedrība pieļāva, ka sabiedrības veselības problēma, ko izraisīja vīruss, kurš nebija ne pilnīgi nezināms, ne pārāk nāvējošs, kļuva par smagu veselības krīzi un pēc tam arī par ekonomikas un sociālo krīzi? Atbilde

meklējama tajā, ka mūsu valdības bija samazinājušas publiskos ieguldījumus, tostarp veselības aprūpē.

Ir vēl kāda nenoteiktības iezīme. To izraisa *specifiska politika*, neoliberāla brīvā tirgus un atvērtas ekonomikas kombinācija, kur lēmumu pamatā ir ienesīgums. Lai nodrošinātu valsts vai ES konkurētspēju globālajā tirgū pasaules mēroga konkurences cīņā par peļņu, centriski kreisās un centriski labējās elites steidzās mazināt gan darbavietu drošību (lai ļautu uzņēmumiem būt elastīgiem, kas tos padarīja konkurētspējīgus), gan izdevumus sabiedriskajiem pakalpojumiem. Tas nozīmēja, ka ikvienam bija vairāk pienākumu, bet mazāk resursu, lai tos īstenotu. Mums bija jāpaveic vairāk ieguldot mazāk.

Piemērs: Eiropas Komisija aicina valstis darīt vairāk sociālā taisnīguma jomā, taču tā arī aicina tās samazināt izdevumus. Šī nesakritība starp aizvien pieaugošajiem pienākumiem un aizvien sarūkošajiem līdzekļiem rada nedrošības sajūtu un šaubas par to, vai mēs spēsim tikt galā. Tā nav veselīga nenoteiktība, kas liek mums ar aizrautību doties pasaulē, apsvērt savas iespējas, riskēt vai pierādīt sevi. Tā vietā ir toksiskas bailes, bailes zaudēt iztikas līdzekļus un drūmākas nākotnes nojausma.

Kāds, jūsaprāt, ir autoritāro līderu un labējo partiju uzplaukuma cēlonis? Kā jūs vērtējat demokrātiskās brīvības un ES pamatvērtību ievērošanu mūsdienā Eiropā?

Labējo autoritāro līderu un partiju atbalsta pieaugums ir saistīts ar *politiski radīto nenoteiktību*. Cilvēki jūtas nedroši, tāpēc alkst drošības un stabilitātes; viņi jūtas bezspēcīgi, tāpēc liek cerības uz spēcīgiem līderiem, kuri ar dzelzs dūri nodrošinās tūlītēju stabilitāti. Piemēram, viņi palielina militāros izdevumus un stiprina policijas varu, kā to tagad gatavojas darīt ES.

Pamatus tam visam jau agrāk lika centriskās partijas, jo tās neoliberālu apsvērumu dēļ padarīja mūsu sabiedrību nedrošāku. Manuprāt, par šo nožēlojamo stāvokli īpaši atbildīgas ir centriski kreisās partijas. Lai gan sociāldemokrātijas pašpasludinātais aicinājums ir cīnīties par taisnīgumu, tā ir koncentrējusies uz cīņu pret vienu netaisnības veidu - nevienlīdzību. Tikmēr cilvēki ilgojas pēc ekonomiskās stabilitātes: spējas pārvaldīt savu dzīvi un plānot savu nākotni.

Padomājiet: mēs varētu būt pilnīgi vienlīdzīga, bet ļoti nedroša sabiedrība; diez vai to varētu saukt par plaukstošu sabiedrību. Turklāt cilvēki ne vienmēr vēlas izskaust nevienlīdzību, ja tas nozīmē, ka pret viņiem izturas kā pret neveiksminiekiem, kuri saņem kompensāciju (un pazemojumu), veicot nelielu pārdali: viņi nevēlas būt zaudētāji.

Savā runā jūs pieminējāt arī “upuru olimpiādi”. Vai varat aprakstīt, kas tā ir un kāpēc mums no tās būtu jāatsakās?

Aptuveni pēdējo piecu desmitgažu laikā cīņa pret diskrimināciju ir izpaudusies kā identitātes politika. Grupas, kas vēsturiski ir cietušas no diskriminācijas, tika uzskatītas par “aizsargātām minoritātēm”, un to statuss tika paaugstināts, izmantojot pozitīvas rīcības pasākumus, piemēram, mērķtiecīgus paaugstinājumus amatā un kvotu sistēmas. Ja tas notiek visur klātesošā nenoteiktības apstākļos, kad ir maz labu darbavietu un citu resursu, šīs aizsargātās grupas sāk konkurēt par ierobežotajiem resursiem. Šādā gaisotnē upura statuss kļūst par sava veida trumpi: jo lielāks ir šķietamais upura statuss, jo spēcīgāka ir prasība pēc aizsardzības.

No vienas puses, tas rada naidīgumu starp konkurējošajām grupām, tādējādi graujot solidaritāti. No otras puses, neviens no viņiem nav īsts uzvarētājs, jo viņi joprojām ir upuri. Galu galā tieši tas, ka viņi ir upuri un cieš no diskriminācijas, dod viņiem pamatu pieprasīt aizsardzību. Vienīgie ieguvēji šajā nepatīkamajā sacensībā par piekļuvi resursiem un īpašu aizsardzību ir elites pārstāvji, kas augstsirdīgi piešķir

aizbildniecību. Gala rezultāts ir tāds, ka bezspēcīgās grupas cīnās savā starpā kā ienaidnieki, savukārt viņu labvēļi, politiskā elite, no šīm cīņām iegūst lielāku varu.

Ņemot to visu vērā, kāpēc pilsoniskajai sabiedrībai ir tik liela nozīme demokrātijas un pilsonisko brīvību saglabāšanā, ko daudzi no mums uzskata par pašsaprotamu? Kāpēc pilsoniskā sabiedrība, nevis demokrātiskas vēlēšanas, ir pretlīdzeklis pret varas ļaunprātīgu izmantošanu?

Kad mēs balsojam, mēs esam vieni. Mēs akūti jūtam savu bezspēcību un neapmierinātību ar nedrošību, un mēs šo trauksmi varam izpaust savā balsojumā. Tāpēc brīvās un godīgās vēlēšanās pieaug reakcionāru partiju skaits. Pilsonisko sabiedrību virza cita loģika, un tai ir īpašs spēka avots – kopīgums. Kad esam kopā ar citiem, kurus vieno kopīgs mērķis, mēs neesam vieni, mēs izjūtam mazāk nedrošības, mazāk bezspēcības, jo varam paļauties uz savu biedru atbalstu. Kad nenoteiktība ir mazinājusies, izzūd bailes, un mēs spējam domāt par nākotni, spējam domāt vērienīgi.

Albena Azmanova ir Londonas Sentdžordža universitātes politikas un sociālo zinātņu profesore un žurnāla *Emancipations* līdzredaktore. Viņas jaunākā grāmata “*Capitalism on Edge*” (2020) ir saņēmusi daudzus apbalvojumus, tostarp Maikla Haringtona grāmatu balvu, ko Amerikas Politikas zinātņu asociācija piešķir par “izcilu darbu, kas parāda, kā zinātni var izmantot cīņā par labāku pasauli”.

Kritiskas domāšanas nozīmība

“Mēs mācām skolēniem, ka fakti ir jāpārbauda, bet viedokļi būtu cieņpilni jāapspiež. Patiešām kritiska domāšana respektē viedokļu daudzveidību,” saka **Richard Vaško** no Slovērijas Debašu apvienības, kas rīko kritiskas domāšanas olimpiādes un kam tika piešķirta EESK balva pilsoniskajai sabiedrībai par polarizācijas apkarošanu. **Richard Vaško**, kura projekts ieguva pirmo vietu, ar mums runāja par olimpiādēm un to, kāpēc kritiskās domāšanas mācīšana ir būtiska mūsdienu polarizētajā un dezinformācijas pārņemtajā pasaulē.

Vai Jūs varētu aprakstīt kādu spēli vai kritiskās domāšanas olimpiādes kārtu? Vai varat minēt uzdevuma vai jautājuma piemēru?

Skolas un reģiona kritiskās domāšanas olimpiādes kārtā skolēni kārtā vienas līdz divas stundas ilgu pārbaudes darbu, viņiem tiek nodrošināta neierobežota piekļuve internetam un tiešsaistes faktu pārbaudes rīkiem un viņi risina vairākus uzdevumus. Uzdevumi ir vērsti uz medijpratību, manipulāciju un neobjektivitātes atklāšanu, datu un pētījumu interpretēšanu, loģiskas neatbilstības konstatēšanu un savu argumentu formulēšanu.

Piemēram, nesenā olimpiādes kārtā skolēniem bija jāargumentē, vai, viņuprāt, “drošības kameras būtu jāuzstāda skolās, lai palielinātu drošību”. Tas ir aktuāls Slovērijas sabiedrībā apspriests jautājums. Vēl viens uzdevums bija analizēt izplatītu “[TikTok](#)” video, kas popularizē savvērestības teoriju par *Taylor Swift*, un identificēt savvērestīgai domāšanai raksturīgās iezīmes. Trešajā uzdevumā dalībniekiem bija jāizlemj, kuru no diviem video ir [veidojis MI](#) un kurš ir [autentisks](#).

Visi iepriekšējie [pārbaudes darbi](#) slovāku valodā ir publiski pieejami tīmekļa vietnē: www.okm.sk.

Ko Jūs mēģināt ar kritiskās domāšanas olimpiādēm panākt? Kas Jūs pamudināja sākt šo projektu?

Mūsu mērķis ir palīdzēt skolēniem vecumā, kad viņi sāk izmantot sociālos medijus un patērē digitālo saturu, un attīstīt viņu prasmes kritiski, atbildīgi un apdomīgi orientēties šajā vidē. Saņemot regulāras atsauksmes pēc katras kārtas un gatavošanās procesā izmantojot pieejamos e-mācību kursus, skolēni iegūst pārnesamus paradumus un rīkus, ko viņi pēc tam var izmantot ikdienā. Visbeidzot mūsu mērķis ir attīstīt jauno paaudzi, kas ir informēta, noturīga pret dezinformāciju un spēj veidot uz faktiem balstītu un konstruktīvu dialogu.

Mēs sākām šo projektu, reaģējot uz kritisko trūkumu mūsu izglītības sistēmā: medijpratība un kritiskā domāšana joprojām ir ļoti nepietiekami pārstāvētas oficiālajās mācību programmās. Vairāk nekā puse Slovērijas skolēnu nekad nemācās, kā novērtēt, vai informācija ir ticama. Tikai **16 %** Slovērijas jauniešu regulāri pārbauda mediju sniegto informāciju. Tāpēc **56 %** iedzīvotāju mēdz ticēt sazvērestības teorijām vai visīstākajiem meliem. Mēs vēlējamies to mainīt, ieviešot mērogojamu un ietekmīgu pasākumu visas valsts skolās.

Kāpēc, Jūsprāt, kritiskās domāšanas attīstīšana ir tik svarīga pašreizējā kontekstā? Vai jums ir cerība uzvarēt karā pret viltus ziņām?

Viltus ziņas vienmēr ir pastāvējušas, taču pašlaik mēs dzīvojam nepieredzētā informācijas pārslodzes laikmetā. Sociālie mediji ir galvenais informācijas avots daudziem jauniešiem, un ikviens var viegli izplatīt dezinformāciju, maldinošu informāciju vai naida runu. Zināšanas par to, kā filtrēt un orientēties šajā haotiskajā informācijas vidē, ir kļuvušas par būtisku dzīves prasmi.

Tomēr mēs nekad pilnībā neuzvarēsim karā pret viltus ziņām — tas ir kustīgs mērķis, kas pastāvīgi mainās. Taču tas, ko mēs *varam* darīt, ir nodrošināt jauniešiem instrumentus, lai viņi varētu labāk orientēties šajā vidē, uzdot labus jautājumus un domāt, pirms viņi kopīgo.

Vai esat saņēmis atsauksmes par savu projektu? Vai varat minēt kādu piemēru?

Pēc katras kārtas mēs apkopojam detalizētas atsauksmes, un atbildes ir ļoti pozitīvas. Piemēram, 93 % skolotāju, kuru skolēni piedalījās olimpiādē, teica, ka tā palīdz veidot skolēnu noturību pret dezinformāciju un maldinošiem jokiem. Turklāt mūsu patērētāju lojalitātes rādītājs, kas ir svarīgs lietotāju apmierinātības rādītājs, pēdējā kārtā sasniedza +76, un tas ir izcils sasniegums.

Ko Jūs ieteiktu darīt citām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, lai ar šādām darbībām un programmām gūtu panākumus?

Katra valsts un apstākļi ir atšķirīgi, un vietējās organizācijas labāk zina, kas dos vislielāko labumu valsts kopienām. Tomēr minēšu šādus principus, kas mums daudz palīdzējuši.

Pirmkārt un pats svarīgākais ir tas, ka mēs nestāstām jauniešiem, kā domāt. Patiesi kritiska domāšana respektē viedokļu daudzveidību. Ja skolēni jūtīs, ka viņu viedoklis tiek ignorēts vai uzspiests, viņi zaudēs interesi. Mēs mācām viņiem, ka fakti ir jāpārbauda, bet viedokļi būtu cieņpilni jāapspriež.

Otrkārt, būtiska nozīme ir pieejamībai un iekļautībai. Ja “burbuli nepārsprādzināsim” un aprobežosimies tikai ar elites skolām, mums nebūs reālas ietekmes. Mūsu programma ir bezmaksas, tikai tiešsaistē, viegli piekļūstama un pieejama arī mūsu lielākās etniskās minoritātes valodā. Šogad 53 % dalībnieku bija no arodizglītības vidusskolām.

Treškārt, jāapsver mērogojamība jau no paša sākuma un jāizmanto jaunas tehnoloģijas, lai to sasniegtu. Mēs izmantojam mākslīgo intelektu, lai novērtētu brīvās atbildes. Tas mums dod iespēju nodrošināt skolēniem augstvērtīgu izglītojošu pieredzi un neizmantojot pārbaudes darbus ar atbilžu variantiem. Digitālais laikmets ir radījis nopietnas problēmas, taču tas mums dod arī efektīvus instrumentus to risināšanai.

Richard Vaško kopš 12 gadu vecuma ir Slovērijas Debašu apvienības (SDA) biedrs. Mācoties vidusskolā, viņš uzvarēja Slovērijas Nacionālajā debašu līgā un pārstāvēja Slovēriju Pasaules Skolu debašu čempionātā. Varvikas Universitātē (Apvienotā Karaliste) viņš sasniedza labākos rezultātus savā kursā, ieguva augstāko izglītību studiju virzienā “Tiesības, politika un filozofija” un tagad studē Kembridžas Universitātē, kur cenšas iegūt maģistra grādu studiju virzienā “Zināšanas, vara, politika”.

Kopš 2021. gada Richard Vaško strādā Slovērijas Debašu apvienībā, kur viņš nodibināja un tagad koordinē kritiskās domāšanas olimpiādi. Viņš arī sadarbojas ar Slovērijas Izglītības ministrijas Stratēģiskās komunikācijas grupu (StratCom) un ir viens no autoriem, kas Valsts izglītības un jaunatnes institūtam sagatavoja pedagogu medijpratības apmācības rokasgrāmatas. Viņš veic pētījumus un sadarbojas ar Mathias Bel Institute (nevalstisku organizāciju, kuras darbība vērsta uz etniskajām minoritātēm un marginalizētām romu kopienām Slovērijā), lai organizētu etniski daudzveidīgu vasaras skolu nelabvēlīgā situācijā esošiem bērniem.

[?SUM? PAR EESK BALVU PILSONISKAJAI SABIEDRĪBAI](#)

EESK balva pilsoniskajai sabiedrībai līdz šim ir piešķirta 15 reizes. Ar to apbalvo projektus, kuros izmantota īpaši radoša un novatoriska pieeja jautājumiem, kas ir ļoti svarīgi Eiropas

Savienībai.

Pieteikumu var iesniegt visas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas oficiāli reģistrētas Eiropas Savienībā un darbojas vietējā, reģionālajā, valsts vai Eiropas līmenī. Balvai var pieteikties arī fiziskas personas, kuru dzīvesvieta ir ES, kā arī uzņēmumi, kas reģistrēti vai darbojas ES, ar stingru nosacījumu, ka to īstenotie projekti ir bezpeļņas.

Lai pretendētu uz balvu, iniciatīvām un projektiem jābūt īstenotiem Eiropas Savienībā. To īstenošanai jau jābūt pabeigtai vai jāturpinās līdz pieteikumu iesniegšanas pēdējai dienai.

Balvas mērķis ir norādīt uz ļoti vērtīgo pilsoniskās sabiedrības devumu Eiropas identitātes un pilsoniskuma veidošanā un kopējo Eiropas integrāciju stiprinošo vērtību popularizēšanā.

Katru gadu tiek izvēlēts jauns balvas temats. 2023. gadā tie bija psihoemocionālajai veselībai veltīti projekti. 2022. gadā EESK izņēmuma kārtā piešķīra balvu divās kategorijās: jaunatne un Ukraina. 2021. gadā tika godināti klimata projekti, kuru mērķis bija taisnīga pārkārtošanās. 2020. gadā EESK balva pilsoniskajai sabiedrībai tika aizstāta ar vienreizēju Pilsoniskās solidaritātes balvu, kas bija veltīta cīņai pret Covid-19. Iepriekšējo gadu tematu vidū ir bijusi arī dzimumu līdztiesība un sieviešu iespēju veidošana, Eiropas identitātes un kultūras mantojums, kā arī migrācija.

2024. gada oktobrī EESK 15. reizi izsludināja pilsoniskajai sabiedrībai paredzēto balvu par cīņu pret kaitīgu polarizāciju Eiropas sabiedrībā.

Polarizācijas temats ir tik aktuāls kā vēl nekad. Pārklājoties vairākām krīzēm, tostarp Covid-19 pandēmijai, Krievijas karam Ukrainā un plašajai sociālajai un ekonomiskajai nestabilitātei, ir palielinājusies neuzticēšanās publiskajām institūcijām un iestādēm, radot augsni kaitīgai polarizācijai.

Pilsoniskā sabiedrība pilda nozīmīgu funkciju, lai novērstu šo neuzticēšanos, uzraudzītu polarizācijas iedīgļus tiešsaistē un bezsaistē, stiprinātu sociālo kohēziju un saglabātu demokrātiskos ideālus. Kopā ar publiskajām iestādēm un pilsonisko sabiedrību tā var palīdzēt aizsargāt liberālo demokrātiju no autoritārām tendencēm.

Tāpēc EESK ir nolēmusi pašreizējo pilsoniskās sabiedrības balvu piešķirt bezpeļņas iniciatīvām, kas veic efektīvu intervenci, īstenojot preventīvus, agrīnas brīdināšanas un (vajadzības gadījumā) deeskalācijas pasākumus, kuri nodrošina, ka tiek respektētas demokrātiskās vērtības, polarizācija nekļūst kaitīga un vienpusēji naratīvi neizraisa vardarbību.

UZVARĒTĀJI

15. reizē EESK balvu pilsoniskajai sabiedrībai par iedvesmojošu veikumu cīņā pret negatīvu polarizāciju Eiropā saņēma trīs uzvarētāji no Slovākijas, Beļģijas un Francijas. Uzvarētāji tika nosaukti 20. martā balvas pasniegšanas ceremonijā, kas notika [Pilsoniskās sabiedrības nedēļā](#).

Naudas balva tika sadalīta trim uzvarētājiem, un pirmās vietas ieguvēji saņēma 14 000 EUR. Otrās un trešās vietas ieguvēji katrs saņēma 9 000 EUR.

PIRMĀ VIETA: Slovākijas Debašu apvienībai par *Kritiskās domāšanas olimpiādi*.

[Slovākijas Debašu apvienība \(SDA\)](#) ir nevalstiska organizācija Slovākijā. Tās uzdevums ir veicināt atvērtību un kritisku domāšanu un stiprināt Slovākijas jauniešu aktīvu pilsoniskumu. Īstenojot vairākas programmas, Slovākijas Debašu apvienība (SDA) māca jauniešiem vērtēt faktus un viedokļus, formulēt pašu argumentus un kritiski analizēt medijos redzēto, lai atrastu ticamus informācijas avotus. Tādā veidā organizācija veido telpu atklātām un publiskām debatēm par svarīgiem jautājumiem, ar kuriem saskaras Slovākijas sabiedrība.

Viena no sekmīgākajām programmām, kas sāka 2021. gadā, ir **Kritiskās domāšanas olimpiādes**. Tā jau gājusi plašumā. Pagājušajā gadā olimpiādē piedalījās gandrīz 9000 skolēnu no vairāk nekā 300 skolām. Šis

novatoriskais projekts ir konkurss, kas veido skolēnu noturību pret maldinošu informāciju. Dezinformācija Slovērijā ir plaši izplatīta: 61 % slovēņu neuzticas medijiem, un vairāk nekā puse valsts iedzīvotāju tic dažādām sazvērestības teorijām. Kritiskās domāšanas olimpiādes tiecas tieši risināt šo problēmu, attīstot medijpratību un mainot jauniešu patēriņa paradumus.

Konkurss paredzēts trim skolēnu vecuma grupām (no 8.-13. klasei), kurās tā dalībniekiem trīs kārtās nākas risināt virkni ar medijiem saistītu pārbaudījumu. Uzdevumi sagatavoti, lai atspoguļotu saturu, ar ko skolēniem var sastapties ikdienā. Uzdevumos jāanalizē "TikTok" video, jāpārbauda mākslīgā intelekta radītais saturs, jāizvērtē Instagram ieraksti un jācenšas nošķirt realitāti un maldinošu informāciju. Skolēni piedalās arī publiskās runas sacensībā, kurā viņiem savi argumenti jāizklāsta vienaudžiem.

"Kritiskās domāšanas olimpiāde palīdz depolarizēt sabiedrību, mācot tūkstošiem skolēnu izprast dažādas perspektīvas, atpazīt kognitīvus aizspriedumus un konstruktīvi formulēt savus uzskatus," teica programmas dibinātājs un koordinators **Richard Vaško**. "Ar šo uz prasmēm balstīto pasākumu stiprinot kritisko domāšanu un medijpratību, mēs dodam jauniešiem iespēju pretoties maldinošai informācijai un niansēti sakot sabiedrības debatēm."

OTRĀ VIETA: Francijas organizācija Reporters d'Espoirs ar iniciatīvu *Prix Européen Jeunes Reporters d'Espoirs*.

"Reporters d'Espoirs" ir Francijas bezpeļņas organizācija, kas izveidota 2003. gadā. Tā aizsāka "risinājumu žurnālistikas" pieeju, kas tagad ir plaši izplatīts žurnālistikas veids, kura mērķis ir rast risinājumus problēmām, ar ko mūsdienās saskaras sabiedrība. Organizācija mudina žurnālistus pārņemt šo pozitīvo domāšanu un piešķir vairākas balvas, lai atzinīgi novērtētu labākās žurnālistu un jauniešu reportāžas un redakcionālos jauninājumus.

Prix Européen Jeunes Reporters d'Espoirs ir iniciatīva, kuras mērķis ir gan apbalvot, gan apmācīt žurnālistus, lai viņi apgūtu "risinājumu žurnālistiku" franču valodā. Daudzšķautņainā programma piedāvā kandidātiem iespēju apgūt "risinājumu žurnālistiku" tiešsaistes kursus, kas tiek rīkoti sadarbībā ar Aix-Marseille Žurnālistikas skolu. Katram kandidātam tiek arī nodrošināts mentors, kas palīdz uzlabot rakstīšanas un uzstāšanās prasmes un ir apmācīts uzrunāšanas mākslā. Uzvarētāji tiek aicināti apmeklēt Parīzi 48 stundu mācību braucienā, kura laikā viņi tiek ar citiem līdzīgi domājošiem žurnālistiem un ekspertiem no visas Eiropas. Pēc tam sešiem uzvarētājiem tiek piešķirtas balvas, kuru kopējā vērtība sasniedz 10 000 EUR.

"Cīņa pret polarizāciju ir "risinājumu žurnālistikai" raksturīga metode, proti, parādīt pasaules sarežģītību, dažādos dalībniekus, kas darbojas visos līmeņos un visās valstīs, kopā vai atsevišķi, un vienlaikus aprakstīt vietējo iniciatīvu spēju izplatīties," sacīja *Reporters d'Espoirs* direktors **Gilles Vanderpooten**.

Pirmajos trīs konkursos balva saņēma vairāk nekā 400 pieteikumu no 25 valstīm. Pašlaik ceturtajam konkursam jau iesniegti vairāk nekā 300 pieteikumu. Organizācija jau atbalstījusi vairāk nekā 75 kandidātus, lai viņi apgūtu rakstisko un mutisko franču valodu.

Iecere ir viegli pārņemama, un darba grupa jau apspriežas ar žurnālistiem Spānijā, Itālijā un Beļģijā, lai ar viņiem sadarbotos un informētu par balvu plašāk.

"Mūsu mērķis ir pārnest balvu no franču valodā runājošās pasaules uz citām Eiropas Savienības valodām," sacīja *G. Vanderpooten*. "Tas ir ļoti svarīgi, lai arvien vairāk jauniešu iesaistītu "Risinājumu Eiropā".

TREŠĀ VIETA: Beļģijas organizācija FEC Diversité asbl par projektu *"ESCAPE GAME EXTREME DROITE pour se désintoxiquer"*.

Eiropā un visā pasaulē nostiprinās galēji labējas ideoloģijas. Galēji labējas partijas un populisms kļūst populārāks. Beļģijas bezpeļņas organizācija [FEC Diversité](#) radīja veidu, kā atspēkot šos viedokļus skolotāju, arodbiedrību un iedzīvotāju vidū.

ESCAPE GAME EXTREME DROITE pour se désintoxiquer ir aizraujoša spēle, kas dod spēlētājiem iespēju attīrīt sevi no galēji labējo idejām jautrā un iesaistošā veidā. Spēlētāji tiek informēti, ka inficējušies ar galēji labējām ideoloģijām un viņiem jāattīra sevi, veicot vairākus uzdevumus. Tos pildot, viņi mācās, kā sabiedrībā tiek izplatītas un izvērstas galēji labējas idejas.

Spēli veido četri rajoni ar īpašiem pārbaudījumiem, kas jāiztur spēlētājiem. A rajonā dalībnieki, mijiedarbojoties ar 19 objektiem, iesaistās debatēs par galēji labējo ietekmi darba vietā. B rajonā spēlētāji lasa reālas migrantu liecības, lai saprastu, kā viņi nonākuši Eiropā. C rajonā “galēji labējas uzstāšanās” audioierakstu papildina virkne attēlu. D rajonā spēlētāji pirms krustvārdu mīklas aizpildīšanas gatavo ziņojumu par galēji labēju partiju.

Aizraujošajā spēlē piedalās treneri, kuri tērpti pretgāzu kostīmos un maskās un kuru balsis tiek izmainītas. Dažādo pārbaudījumu mērķis ir iesaistīt visas piecas maņas, lai panāktu reālu pieredzi un palielinātu informētību par to, kas ir aktuāls demokrātijai Eiropā.

Kopš darbības sākuma 2023. gada jūnijā gandrīz 1000 dalībnieku ir “detoksificēti”, un par spēli uzzinājušas darba ņēmēju arodbiedrības, organizācijas un skolas Beļģijā un citviet. Dalībnieki no Francijas un Bulgārijas ieradusies spēlēt šo spēli, lai to pārņemtu citviet.

“Mēs lepojamies ar to, ka esam izstrādājuši novatorisku izglītības instrumentu, kas aizraujošā un interaktīvā veidā vēršas pret galēji labējām idejām,” saka **Malika Borbouse** no *FEC Diversité*. “Veicinot dialogu un kolektīvās pārdomas, mūsu iniciatīva palīdzējusi mazināt spriedzi un veicināt iekļaujošākas sabiedrības attīstību.”

[Iepazīstiet dažus citus pretendētus](#)

Šā gada balvai tika saņemti 58 privātpersonu, privātu uzņēmumu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju pieteikumi no daudzām Eiropas Savienības dalībvalstīm, un tas liecina par plašu ģeogrāfisko sadalījumu.

Pieteikumi aptver plašu tematu klāstu, sākot ar jauniešu iesaisti un iespēju nodrošināšanu un beidzot ar sociālo kohēziju un iekļaušanu, sākot ar medijpratību un maldinošu informāciju un beidzot ar cilvēktiesībām un dzimumu līdztiesību.

Daudzas iniciatīvas risina problēmu tās saknē un palīdz novērst polarizāciju.

Tādu iniciatīvu kā **“Euth Voices for Social Change”**, ko vada Grieķijas bezpeļņas organizācija [“Youthmakers Hub”](#), mērķis ir dot jauniešiem iespēju veicināt pozitīvas pārmaiņas savās kopienās. Šie projekti, piemēram, ar digitālās pratības apmācību un raidierakstiem, vēršas pret kaitīgu polarizāciju,

veidojot iecietības kultūru, mudinot cilvēkus iesaistīties konstruktīvos dialogos un pretoties šķeltnieciskiem vēstījumiem.

Citi projekti apkarot polarizējošus vēstījumus un radikalizāciju. Tie dod iespēju pārvarēt kultūras, etniskās un paaudžu atšķirības, novērš sabiedrības šķelšanos, veicina savstarpēju sapratni un sadarbību, aizsargā pamattiesības un iedvesmo sociālo kohēziju.

Ar iniciatīvu **“DemDis Digital Discussion”**, ko Slovēnijā uzsāka [DEMDis](#), tika izveidota jauna programmatūras platforma, kurā tiek rīkotas taisnīgas digitālas debates — pat par pretrunīgiem tematiem. Lietotāji balso par viedokļiem un tiek ierindoti dažādās uzskatu grupās. Meklējot kopīgu nostāju, projekts veido tiltus starp šīm polarizētajām nometnēm.

[The Baltic Human Rights Society](#) izdotā **Cilvēktiesību rokasgrāmata** ir viens no piemēriem, kā pilsoniskā sabiedrība var strādāt, lai aizstāvētu pamattiesības. Rokasgrāmata darbojas kā platforma izglītībai cilvēktiesību jomā, sniedzot daudzvalodu skaidrojumus par to, kā cilvēktiesības var darboties un kā tām būtu jādarbojas konkrētās ikdienas situācijās.

Šā gada pieteikumu vidū bija arī vairāki kultūras un mākslas risinājumi polarizācijas novēršanai, piemēram, [Arty Farty](#) izdotais **Atlas géopolitique de la culture et des médias indépendants en Europe**. Ar šo iniciatīvu tiek norādīts uz prioritāriem neatkarīgu Eiropas kultūras un mediju organizāciju tīkla tematiem, piemēram, iekļaušanu, teritoriālās nevienlīdzības mazināšanu un nepieciešamību apkarot dezinformāciju. Šie projekti liecina, ka kultūrai un medijiem var būt pārveidojoša loma sabiedrības depolarizācijā.

2025. gada Eiropas pilsoņu iniciatīvas (EPI) diena: nepieciešamība atrast visu iniciatīvas potenciālu

Esam pārliecinājušies, ka Eiropas pilsoņu iniciatīva ir efektīvs instruments, kas palielina pilsoņu līdzdalību ES politiskajā dzīvē. Taču tā ir jāpastiprina, lai novērstu iespējamību, ka ES iestādes zaudē saikni ar Eiropas iedzīvotājiem.

[Eiropas pilsoņu iniciatīva \(EPI\)](#) ir ES līdzdalības mehānisms, kas paredzēts tiešās demokrātijas stiprināšanai un dod vismaz vienam miljonam ES pilsoņu (ar noteiktu minimālo pilsoņu skaitu no vismaz septiņām dalībvalstīm) iespēju lūgt Eiropas Komisijai ierosināt tiesību aktu jomā, kurā dalībvalstis ir nodevušas pilnvaras ES līmenim.

Kopš 2012. gada, kad tika pavērts ceļš Eiropas pilsoņu iniciatīvām, Eiropas Komisija reģistrējusi 119 iniciatīvas un to organizatori savākuši aptuveni 20 miljonus parakstu. Līdz šim 11 iniciatīvas apstiprinātas kā sekmīgas, un 10 no tām jau saņēmušas Komisijas atbildi.

[Eiropas pilsoņu iniciatīvas \(EPI\) diena](#), ko katru gadu rīko Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja (EESK), reģistrētajiem un topošajiem EPI organizatoriem un ieinteresētajām personām nodrošina forumu un

platformu, kurā var apmainīties ar informāciju un pieredzi un informēt sabiedrību par savām iniciatīvām un darbībām.

Šogad EPI diena tika rīkota 18. martā, Pilsoniskās sabiedrības nedēļā.

“Eiropas Savienībai būtu jāveic vēl citi pasākumi virzībā uz līdzdalības demokrātiju, lai papildinātu tās pārstāvības veidu. Eiropas pilsoņu iniciatīva (EPI) ir pirmais līdzdalības demokrātijas instruments transnacionālā līmenī,” sacīja EESK priekšsēdētāja vietnieks komunikācijas jautājumos

Laurențiu Plosceanu.

Eiropas ombude **Teresa Anjinho** atzīmēja, ka EPI ir efektīvs instruments, taču tās potenciāls netiek pilnībā izmantots. “Mums jāuzlabo komunikācija par tās mērķiem un funkcijām. Jāaktivizē izpratnes veicināšanas kampaņas, lai cilvēki būtu pilnībā informēti par to, ko EPI var un nevar, un lai viņi sāktu rīkoties. Ja vēlamies, ka EPI arī turpmāk ir jēgpilns instruments, ir vajadzīga pārredzamība, godīgums un komunikācija. Ja tas neizdosies, mēs arī nespēsīm saglabāt uzticēšanos šim instrumentam, kā arī mūsu Savienības nākotnei,” sacīja *T. Anjinho*.

EPI dienas pasākumā tika prezentētas deviņas Eiropas pilsoņu iniciatīvas, tostarp tās, kas attiecas uz piekļuvi ūdenim, nodrošinātību ar pārtiku, abortiem, LGBTQ+ tiesībām, ēku aizsardzību pret nojaukšanu, videospēļu mantojuma aizsardzību, jaunu modeli emisiju samazināšanai, izmantojot “*Air-Quotas*”, un jauniem veselības standartiem, kas saistīti ar psihodēlisko vielu izmantošanu medicīnā.

Atbildot uz aicinājumiem nodrošināt finansējumu Eiropas pilsoņu iniciatīvām, Komisijas Ģenerālsekretariāta EPI grupas vadītāja **Adriana Mungiu** mudināja aktīvistus negaidīt jaunus un diezgan tālus budžeta piešķirumus, kas būs paredzēti tikai EPI. Tā vietā viņiem būtu vairāk jāizmanto pašreizējā ES budžetā pieejamie līdzekļi, tostarp budžeta nodaļās “Pilsoņu līdzdalība”. (at)

[Trīs iespējas, kā Eiropas iedzīvotājus ar Eiropas pilsoņu iniciatīvu tuvināt Eiropai](#)

Daniela Vancic

Eiropas pilsoņu iniciatīva ir patiešām unikāla: pasaulē nav cita instrumenta, kas dod pilsoņiem iespēju tieši ietekmēt likumdošanu. Tomēr tā joprojām gaida sen gaidīto atzīšanu, raksta *Democracy International* pārstāve Daniela Vancic, kura atbildīga par Eiropas politikas un interešu aizstāvības jautājumiem un kurai ir trīs ieceres, kā palielināt Eiropas pilsoņu

iniciatīvas ietekmi.

[Eiropas pilsoņu iniciatīva \(EPI\)](#) ir viens no ietekmīgākajiem ES demokrātijas instrumentiem, kas atpaliek tikai no Eiropas Parlamenta vēlēšanām. Iesaistot vairāk nekā 20 miljonus pilsoņu tās 13 pastāvēšanas gados, pierādījis, ka Eiropas pilsoņu iniciatīva ir būtiska līdzdalības platforma. Tomēr, neraugoties uz tās potenciālu, tā reti saņem pelnīto atzinību.

Lūk, kāpēc Eiropas pilsoņu iniciatīva ir svarīga, un trīs ieceres, kā palielināt tās ietekmi.

Eiropas pilsoņu iniciatīvas loma polarizētā pasaulē

Kāpēc Eiropas pilsoņu iniciatīva ir patiešām unikāla? Nekur pasaulē nav šāda instrumenta. Eiropas pilsoņu iniciatīva, mobilizējot atbalstu vismaz septiņās ES dalībvalstīs, dod pilsoņiem iespēju tieši ietekmēt likumdošanu. Laikā, kad pieaug politiska polarizācija, Eiropas pilsoņu iniciatīva kalpo kā vitāli svarīgs tilts starp iedzīvotājiem un politikas veidotājiem, veicinot sadarbību, veidojot sakarus un veicinot reālas pārmaiņas.

Eiropas pilsoņu iniciatīvas pamatmērķis ir iedvesmot cilvēkus iesaistīties politikas veidošanā. Šī iniciatīva apvieno dažādas grupas, rosina publiskas debates un paver iespēju paust viedokļus Eiropas līmenī. Piemēram, iniciatīva [My Voice, My Choice](#), kas nesen savāca vairāk nekā miljonu parakstu, mobilizēja aktīvistus, organizācijas un publiskas personas (tostarp tādas pasaulē zināmas personas kā Baraks Obama) un rosināja plašākas debates par pamatvērtībām. Šāda mobilizācija rada ilgstošu vērtību gan demokrātijai, gan attiecīgajam mērķim.

Savlaicīgas rīcības būtiskā nozīme

Eiropas pilsoņu iniciatīvai ir milzīgs demokrātijas potenciāls, taču, lai to pilnībā atraisītu, būtiska ir savlaicīga ES iestāžu rīcība. Dažas iniciatīvas, piemēram, kampaņa [“End the Cage Age”](#), radījušas pozitīvas pārmaiņas ES politikā, taču bieži vien pastāv ievērojama kavēšanās starp sabiedrības atbalstu Eiropas pilsoņu iniciatīvai un ar to saistītiem likumdošanas pasākumiem. Tas var radīt vilšanos gan iedzīvotājiem, gan pilsoniskajai sabiedrībai, kas varētu zaudēt ticību šim procesam.

Lai saglabātu dinamiku, Eiropas Savienībai būtu jāapsver iespējas, kā ātrāk reaģēt uz Eiropas pilsoņu iniciatīvām, kas saņem milzīgu sabiedrības atbalstu. ES likumdošanas procedūrām ir vajadzīgs laiks, taču, ja kāda Eiropas pilsoņu iniciatīva saņemusi skaidru un plašu atbalstu, tai būtu jāvelta īpaša rūpība un uzmanība. Iedzīvotājiem vajadzētu dot iespēju saskatīt, ka viņu ieceres ātri pārvēršas rīcībā, un tādā veidā panākt, ka Eiropas pilsoņu iniciatīvas kļūst par savlaicīgu pārmaiņu katalizatoru un ietekmes instrumentu.

Pilsoniskās sabiedrības organizāciju loma Eiropas reformu sekmēšanā

Pilsoniskās sabiedrības organizācijas vienmēr ir Eiropas pilsoņu iniciatīvu centrā, mobilizējot iedzīvotājus un uzlabojot informētību par instrumenta potenciālu. Jau no paša sākuma tādām organizācijām kā *Democracy International* bijusi izšķiroša nozīme Eiropas pilsoņu iniciatīvas izstrādē un atbalstīšanā. Taču pilsoniskās sabiedrības loma ar to neaprobežojas.

Šīm organizācijām jāturpina atbalstīt reformas, kas var stiprināt Eiropas pilsoņu iniciatīvu kā demokrātijas instrumentu. Piemēram, vajadzētu dot iespēju ar Eiropas pilsoņu iniciatīvu ierosināt grozījumus ES līgumos. Tās ir iespējas, kas joprojām nav sasniedzamas, bet varētu būtiski ietekmēt Eiropas nākotni. Sarunas par līgumu reformu turpinās, un arvien biežāk izskan atziņa, ka Eiropas Savienībai ir vajadzīgs līgums, kas ir piemērots mūsdienu problēmu risināšanai un iespēju izmantošanai, un tāpēc svarīgāk nekā jebkad agrāk ir paplašināt Eiropas pilsoņu iniciatīvu, lai dotu pilsoņiem vietu pie sarunu galda.

Eiropas pilsoņu iniciatīva — iedvesmas avots politikas pasākumiem

Palielināsim Eiropas pilsoņu iniciatīvas mērķu vērienīgumu. Viena no iecerēm, kā pilnībā atraisīt tās potenciālu, ir ņemt vērā Eiropas pilsoņu iniciatīvas pat tad, ja tās neatbilst oficiālajiem kritērijiem. Ne visas

lieliskas ieceres savāks vienu miljonu parakstu, bet tas nenozīmē, ka tās nav vērts apsvērt. Eiropas pilsoņu iniciatīvas kampaņas īstenošana nav vienkārša, īpaši tad, ja tā ietver transnacionālus, daudzvalodīgus un daudznacionālus centienus. Tomēr labākajām iecerēm var nebūt pietiekami daudz resursu, lai sasniegtu augsto iniciatīvas sekmības sliekšni.

Piemēram, Eiropas pilsoņu iniciatīva “*Single Communication Tariff Act*” 2012. gadā saskaņā ar standarta definīciju nebija “sekmīga”, bet tā iedvesmoja politiku “viesabonēšana kā mājās”, kas stājās spēkā piecus gadus vēlāk, sniedzot labumu miljoniem mobilo Eiropas iedzīvotāju, kuri tagad var bez maksas izmantot datu viesabonēšanu pāri robežām. Tas liecina, ka pat tās Eiropas pilsoņu iniciatīvas, kas nesasniedz parakstu skaita mērķi, var rosināt pārmaiņas politikā. Eiropas Savienībai vajadzētu būt gatavai apsvērt visas iedzīvotāju virzītās ieceres, pat tās, kas atpaliek no viena miliona atzīmes, un izmantot tās kā iedvesmas avotu jauniem tiesību aktiem.

Galvenie secinājumi

Eiropas pilsoņu iniciatīva ir neticami vērtīgs instruments demokrātijas stiprināšanai Eiropā, it īpaši laikā, kad demokrātiskās vērtības visā pasaulē ir apdraudētas. Tā dod iedzīvotājiem iespēju runāt par savām iecerēm ES līmenī, mobilizējot sabiedrības atbalstu un radot jēgpilnu ietekmi. Tā kā Eiropas pilsoņu iniciatīvai sākas pusaudžu gadi, pienācis laiks apsvērt, kā paplašināt šo unikālo instrumentu un veidot spēcīgāku, tiešāku saikni starp iedzīvotājiem un iestādēm.

Ar pilsoniskās sabiedrības pastāvīgu atbalstu Eiropas pilsoņu iniciatīva var sekmēt centienus veidot līdzdalīgāku un reaģētspējīgāku Eiropas Savienību, nostiprinot tās kā pasaules demokrātijas līdera lomu.

*Daniela Vancic ir [Democracy International](#) pārstāve, kura atbildīga par Eiropas politikas un interešu aizstāvības jautājumiem un kura kopš 2017. gada šajā organizācijā iestājas par līdzdalības un tiešo demokrātiju. Viņai ir vairāk nekā desmit gadu pieredze tādā jomā kā pilsoņu līdzdalības procesi, un tāpēc viņa ir atzīta eksperte, kas pārzina Eiropas pilsoņu iniciatīvas jautājumu. Viņai ir viena no autorēm 2022. gadā izdotajai grāmatai “*Complementary Democracy: The Art of Deliberative Listening*”.*

**MY VOICE
MY CHOICE**

[EPI My Voice, My Choice: vairāk nekā 1,2 miljoni iedzīvotāju iestājas par tiesībām uz abortu](#)

[Eiropas pilsoņu iniciatīva “My Voice, My Choice” \(“Mana balss, mana izvēle”\) iestājas par drošiem un pieejamiem abortiem](#)

visām sievietēm visā Eiropas Savienībā. 2024. gada aprīlī uzsāktā un Slovēnijas 8. marta institūta koordinētā akcija krietni pirms noteiktā termiņa spēja savākt vairāk nekā vienu miljonu parakstu. EESK Info runāja ar organizatoriem par kampaņas steidzamību pašreizējā politiskajā gaisotnē, kad sievietes arvien vairāk zaudē kontroli pār savām reproduktīvajām tiesībām.

Kas jūs mudināja uzsākt iniciatīvu “My Voice, My Choice”, un kāds ir jūsu galīgais mērķis?

Mēs sākām domāt par kampaņu, kas aizsargātu tiesības uz abortu Eiropā pirms gandrīz trim gadiem, kad ASV tika atcelts “Roe vs Wade” spriedums. ASV sievietes vienā dienā zaudēja savas konstitucionālās

tiesības, un mēs zinājām, ka mums arī Eiropā ir jāaizsargā aborti. Polijā sievietes mirst slimnīcās gandrīz pilnīga abortu aizlieguma dēļ. Pēdējo gadu laikā viņas ir rīkojuši lielākos protestus par tiesībām uz abortu. Sievietes Maltā joprojām var nonākt cietumā, ja veic abortu. Šogad Džordža Meloni atļāva pretaborta grupām rīkot protestus abortu klīnikās un uzmākties sievietēm, kas mēģina veikt abortu. Vairāk nekā 20 miljoniem sieviešu Eiropā aborts nav pieejams.

Tāpēc mēs aizsākām kampaņu “My Voice, My Choice”. Mēs izstrādājām savu priekšlikumu kopā ar starptautisku juristu komandu un izveidojām spēcīgu tīklu ar organizācijām no visas Eiropas.

Mūsu mērķis ir aizsargāt abortu tiesības ES līmenī un uzlabot abortu pieejamību sievietēm, kurām abortu aizliegumu dēļ pašlaik ir jābrauc uz citām valstīm (piemēram, sievietēm Maltā un Polijā) vai augsta uz pārliecību balstītas atteikšanās līmeņa dēļ (kā tas vērojams Itālijā un Horvātijā), vai vienkārši, lai palīdzētu sievietēm, kuras pašlaik nevar atļauties veikt abortu (tādās valstīs kā Vācija vai Austrija).

Tieši pašreizējā politiskā gaisotne ir iemesls, kāpēc mūsu kampaņa ir steidzama. Mums ir jāapvienojas un jāparāda, ka lielākā daļa cilvēku iestājas par tiesībām uz abortu un iebilst pret reproduktīvās brīvības ierobežojumiem. Lielākā daļa eiropiešu atbalsta tiesības uz abortu, un mums ir jābūt vienotiem, lai tās aizsargātu.

Kādus konkrētus pasākumus jūs lūdzāt veikt Eiropas Komisijai? Kā to panākt, ņemot vērā, ka veselība ir dalībvalstu kompetencē?

Mēs ierosinām Eiropas Komisijai izveidot finanšu mehānismu, kas darbotos kā aktīvās izvēles mehānisms dalībvalstīm un segtu aborta procedūru izmaksas. Tas darbotos līdzīgi vēža profilakses un ārstēšanas programmām.

Doma ir tāda, ka ikvienai sievietei, kurai ir jādodas uz citu valsti, lai veiktu abortu, jo viņas valstī ir noteikti stingri ierobežojumi vai ir augsts uz pārliecību balstītas atteikšanās līmenis, par šo procedūru nebūs jāmaksā no savas kabatas. Pašlaik tūkstošiem sieviešu dodas uz citām valstīm, kur dažkārt par šo procedūru samaksā tūkstošiem eiro. Ne visas to var atļauties.

Aborti, iespējams, neietilpst Eiropas Komisijas kompetencē, bet finanšu programmas, kas saistītas ar veselības aprūpi, ietilpst, tāpēc mēs bijām spējīgi reģistrēt mūsu EPI.

Kāpēc jūs izvēlējāties šo problēmu risināt, izmantojot EPI? Cik liela ir jūsu cerība, ka Komisija reaģēs labvēlīgi?

Mūsu Slovēnijas organizācijai – [8. marta institūtam](#), kas koordinē kampaņu “My Voice, My Choice”, ir plaša pieredze valsts pilsonisko iniciatīvu, parakstu vākšanas un referendumu rīkošanā. Izmantojot valsts pilsoniskās iniciatīvas mehānismu, mēs jau esam veiksmīgi mainījuši 15 likumus Slovēnijā un uzvarējuši divos valsts referendumos. Tāpēc mēs vēlējamies atrast līdzīgu tiešās demokrātijas instrumentu ES līmenī. Tā mēs iepazīnāties ar EPI. Mēs vēlējamies panākt tiešas pārmaiņas, kurām būtu paliekoša ietekme uz reproduktīvajām tiesībām ikvienam Eiropā, tāpēc nolēmām sākt parakstu vākšanu.

Kampaņas laikā mēs esam ieguvuši politisko atbalstu no visām Eiropas Parlamenta kreisi centriskām politiskajām grupām, saņēmuši atbalstu no ievērojamiem valsts līmeņa politiķiem daudzās ES dalībvalstīs, un esam izveidojuši labus sakarus un nodibinājuši attiecības ar Eiropas komisāriem. Mēs ceram, ka viņi ieklausīsies vairāk nekā 1,2 miljonos cilvēku, kuri atbalsta mūsu iniciatīvu.

Kā jums izdevās mobilizēt cilvēkus dažādās ES valstīs, lai tie atbalstītu jūsu iniciatīvu un palīdzētu vākt parakstus? Kādus kanālus jūs izmantojat, lai izplatītu informāciju?

Kampaņas laikā mēs izveidojām spēcīgu tīklu ar vairāk nekā 300 organizācijām un izveidojām lielisku kopienu, kurā ir vairāk nekā 2000 brīvprātīgo no visas Eiropas. Mēs vēlējamies būt klātesoši Eiropas pilsētu, mazpilsētu un ciematu ielās, kur mūsu brīvprātīgie bija gatavi vākt parakstus. Mums ir izdevies izveidot spēcīgu tiešsaistes klātbūtni savā [Instagram](#) kontā, bet mēs izmantojam arī citus kanālus, piemēram, [Facebook](#), [TikTok](#), YouTube, [BlueSky](#), [X](#) un citas sociālo mediju platformas.

Mēnesi pirms parakstu vākšanas termiņa beigām jūs esat pārsnieguši vienu miljonu parakstu, kas nepieciešami veiksmīgai Eiropas pilsoņu iniciatīvas īstenošanai. Kāda veida atsauksmes un atbalstu, tostarp finansiālu atbalstu, līdz šim esat saņēmuši?

Pēc deviņu mēnešu ilgas parakstu vākšanas mums decembrī izdevās sasniegt vienu miljonu parakstu, un mēs noslēdzām parakstu vākšanu ar 1,2 miljoniem parakstu pirms termiņa beigām.

Mums izdevās savākt parakstus ar mūsu tīkla un kopienas palīdzību, bet kampaņas turpināšanai mēs arī pieteicāmies dažādām finansējuma iespējām. Kampaņa “My Voice, My Choice” ir ieguvusi arī Slovēnijas Socioloģijas biedrības balvu un ir iekļauta “SozialMarie” balvas kandidātu sarakstā. Esam guvuši arī visu Eiropas Parlamenta kreisi centrisko politisko grupu atbalstu, kā arī individuālu atbalstu no dažādiem Eiropas Parlamenta deputātiem, Eiropas Parlamenta priekšsēdētāja vietnieka **Nikolae Ștefănuță**, Francijas senatores **Melanie Vogel**, Slovēnijas prezidentes **Nataša Pirc Musar** un premjerministra **Robert Golob**. Kampaņu atbalsta arī daudzi aktīvisti un privātpersonas no dažādām ES valstīm, piemēram, **Luisa Neubauer** no Vācijas un **Alice Coffin** no Francijas.

[My Voice, My Choice](#) ir iniciatīva, kas kļūst par vienu no lielākajām feministu kustībām Eiropā. Tajā ir iesaistījušās vairāk nekā 300 organizācijas, neskaitāmi atbalstītāji un apņēmīgi brīvprātīgie no visas Eiropas Savienības, kas kopīgi strādā, lai panāktu drošus un pieejamus abortus Eiropas Savienībā.

[Gribat zināt patiesību par karu? Jautājiet izdzīvojušajiem!](#)

Šā gada pasākumā **“Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi” (YEYS)** Tatiana Povalyaeva kopā ar saviem skolēniem pārstāvēja Ukrainu. Būdamā vidusskolas skolotāja no Harkivas, pēdējo reizi savas klases priekšā viņa stāvēja 2022. gada februārī un kopš tā laika

māca tiešsaistē. Viņa stāsta par pedagoga darba grūtībām pilsētā, kura atrodas tikai 40 kilometrus no Krievijas robežas un kura kopš kara sākuma ir piedzīvojusi neskaitāmus triecienus.

Kā karš ir ietekmējis gan jūsu - pedagoges, skolotājas - iespējas mācīt bērnus, gan Ukrainas izglītības sistēmu kopumā?

Šodien Harkivā gandrīz visas skolas ir pārgājušas uz tiešsaistes apmācību, jo mums nav pietiekami daudz patversmju, lai klātienē nodarbībās garantētu skolēnu drošību. Mēs to darām jau trīs gadus; klases priekšā pēdējo reizi stāvēju 2022. gada 23. februārī. Daudziem skolēniem ir nācies pamest valsti. Tagad viņi dzīvo dažādās Eiropas valstīs, un man kā skolotājai par to ļoti sāp sirds. Es ilgojos pēc saviem skolēniem un zinu,

ka viņu dzīve ir grūtību pilna. Dažkārt viņiem ir jāmacās gan Eiropas, gan ukraiņu skolā. Tas viņiem ir milzīgs slogs. Tajā pašā laikā mēs, kas joprojām esam Ukrainā, dzīvojam pastāvīgā apdraudējumā. Neviena nav pelnījis ko tādu.

Agrāk mēs nezinājām, ko nozīmē mācīt un atbalstīt skolēnus kara laikā. Vissmagāk ir justies bezspēcīgai un nespēt palīdzēt skolēniem, kam tas vajadzīgs. Ar manām zināšanām un pieredzi ne vienmēr pietiek, lai atrisinātu viņu veselības problēmas, ko izraisījis stress un tā ietekme. Esmu redzējusi, cik krasi posttraumatiskais stresa sindroms maina skolēna personību; šādos gadījumos steidzami vajag nevis skolotāja, bet gan ārsta palīdzību. Ir sāpīgi apzināties, ka no šīm grūtībām tu nevari bērņus pasargāt. Tomēr mēs paliekam līdzās saviem skolēniem, gatavi palīdzēt viņiem, atbalstīt viņus un rūpēties par viņiem.

Nav viegli palikt stiprai arī pašai, lai spētu balstīt savus audzēkņus ne tikai mācībās, bet arī citās dzīves jomās. Stiprs un izturīgs skolotājs var vairāk dot saviem skolēniem, taču kā lai mēs saglabājam šo spēku? Skolotājiem, kuri dzīvo un strādā kara apstākļos, ir vajadzīgs tikpat liels atbalsts kā ikvienam citam, jo mēs esam tie, kuri atbalsta bērņus – mūsu nākotni. Jo labāk jūtas skolotājs, jo vairāk atbalsta un aprūpes saņem audzēkņi.

Kāpēc, jūsuprāt, ir svarīgi mudināt skolēnus interesēties par politiku, būt aktīviem pilsoniskajā dzīvē un piedalīties tādos starptautiskos pasākumos kā šis?

Viens no galvenajiem skolotāja uzdevumiem ir mudināt skolēnus būt aktīviem, būt darītājiem. Vēl jo svarīgāk ir iedvesmot viņus pastāvīgi iesaistīties politiskajā dzīvē, jo politika būtiski ietekmē cilvēku dzīvi. Tā paver nenovērtējamu iespēju nākt klajā ar idejām un risinājumiem daudzām mūsu šībrīža problēmām.

Apmeklējot tādus starptautiskus pasākumus kā "Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi", skolēni var atrast līdzbiedrus un atbalstītājus, ar kuriem dalīties idejās, kopīgi meklēt labākos risinājumus un apmainīties ar vērtīgu pieredzi. Nav šaubu, ka tikšanās ar vienaudžiem ļauj skolēniem apdomāt, cik viņi ir progresīvi, kādi ir viņu plāni, mērķi un perspektīvas un kāda personiskā izaugsme viņiem vēl var noderēt.

Ja jums būtu iespēja kaut ko pateikt citiem skolotājiem vai citām skolām, ko jūs pašlaik vēlētos teikt kā skolotāja no Ukrainas?

Man ir tikai trīs lietas, kurās es vēlētos dalīties ar kolēģiem un viņu skolēniem. Pirmkārt, ja tiešām vēlaties uzzināt patiesību par karu, jautāriet cilvēkiem, kuri to piedzīvo.

Otrkārt, apzinieties, cik svarīgi ir būt vienotiem, lai palīdzētu citiem, un būt gataviem novērst katastrofālus notikumus. Neaizmirstiet arī to, cik svarīgi ir atrasties stiprā kopienā ar kopīgām morālām vērtībām, interesēm un nākotnes perspektīvām.

Trešais un, manuprāt, visvairāk dzīvību apliecinošais fakts ir tas, ka mēs esam dzīvi. Mēs dzīvojam savu dzīvi, cīnāmies ar grūtībām un gūstam rezultātus. Mēs izkopjam sevi, mēs ceram uz gaišāku nākotni un mēs daudz darām, lai pierādītu, ka pat visgrūtākajos laikos ir cerība un dzīves alkas. Mēs cienām tos, kuri ir gatavi savu dzīvību upurēt mūsu neatkarīgajai nākotnei, un mēs palīdzam viņiem, cik vien spējam. Mēs esam pateicīgi ikvienam, kas palīdz.

Ukrainas skolēni piedalās daudzos vietējos un starptautiskos pasākumos, sacensībās un olimpiādēs, kur viņi gūst spožus panākumus un pasaules atzinību. Tajā pašā laikā mēs mācāmies fiziski, intelektuāli un emocionāli izdzīvot vissarežģītākajos apstākļos, un mūsu dzīves pieredze veidojas Eiropas vidū.

Tatiana Povalyaeva jau gandrīz 26 gadus Ukrainā māca angļu valodu Harkivas 99. licejā. Kopā ar saviem skolēniem viņa piedalījās šā gada pasākumā "Jūsu Eiropa, jūsu lēmumi".

Redakcija

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Š? izdevuma l?dzautori

Chrysanthi Kokkini (ck)
Claudia-Paige Watson Brown (cpwb)
Daniela Vincenti (dv)
Dimitra Panagiotou (dm)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Joanna Harnett (jh)
Katerina Serifi (ks)
Laura Lui (ll)
Leonard Mallett (lm)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanias (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Samantha Falciatori (sf)
Parminder Shah (sp)
Thomas Kersten (tk)
Veronika Kadlecová (vk)

Koordinatoros

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adrese

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the
European Union or to the Committee's other publications.

Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.